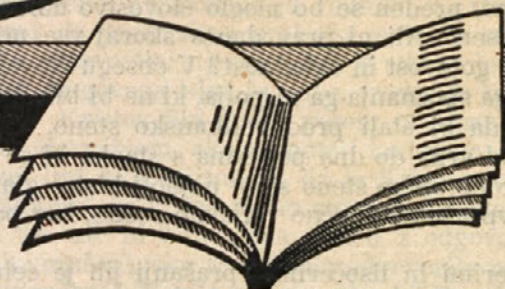

CVETJE

Letnik LIII.
Ljubljana

1936 - VIII.
Avgust

P. KRIZOSTOM:

Kaj so naše pesmi

*Vsi glasovi naših pesmi
so le iskra božje slave.
Jasno kažejo nam pota
k Stvarniku v višave.*

*S petjem sladkim tu na zemlji
peti smo šele začeli,
kar v nebeški bomo sreči
celo večnost peli.*

*Vse moči telesa bodo strte,
usta bodo onemela,
pesem iz srca privreta
pa bo vekomaj živela.*

*Žarek božjega bogastva
s pesmijo priplaval je med nas
da bi z lic otiral solze
in razjasnil žalostnim obraz.*

*Bežna senca so najlepši zvoki,
ki prisluhne duša jim zavzeta,
če primerjam jih z nebeško melodijo,
ki nad nami bode razodeta.*

*Daj, Gospod, nam pesem pravo,
ki bo v dušah nam zvenela
in vso večnost bo drhtela,
tebi, Vsemogočni, v slavo.*

Odločilno vprašanje

Ali sploh biva odločilno vprašanje? Ali nimamo cele zmede vprašanj, ki morajo biti rešena, preden se bo moglo človeštvo umiriti in preden bo postal svet bolj znošen? Ali ni prav danes skoraj vse negotovo? Na katerem polju vlada še gotovost in skladnost? V obsegu človeških življenjskih potreb in človekovega spoznanja ga ni polja, ki ne bi bilo tako rekoč posuto z vprašanji, kakor da bi stali pred velikansko steno, ki je poslikana s samimi vprašanji. Od vrha do dna popisana s stavki, ki se vsi končujejo z vprašanjem. Pred to ogromno steno stoje najbolj bistre glave človeštva ter se trudijo, kako bi vprašanja končno veljavno rešile, kar pa se jim noče in noče posrečiti.

Med temi stoterimi in tisočnimi vprašanji jih je cela vrsta, ki nam navadnim zemljanom ne povzročajo posebnih notranjih pretresljajev. So to vprašanja, ki zanimajo svet znanosti, nikakor pa ne strokovnjaka, ki navadno niti ne slutiti, da so taka vprašanja sploh možna. So pa še druga vprašanja, o katerih ne slutimo samo, da so, ampak jih vsi bolj ali manj čutimo na svojem lastnem telesu, na svojem lastnem življenju. Vprašanja, ki niso zapisana na šolski tabli, ampak stoje sredi življenjske poti, ki jo moramo prehoditi. Ako najdemo tu namesto enega odgovora deset, ako so tu zaznamovane namesto ene smeri tri ali še več, potem je vsa zadeva nevarna. Spomnimo se samo na socialno krizo, na gospodarsko bedo in na vso zbirko rešitev iz te krize, ki jih ne predstavljajo samo, ampak jih na ljudeh tudi izvajajo. Kjer je vsaka zmotna rešitev uničena človeška sreča in povečanje bede. Kjer požene že samo zavlačevanje srčne in prave rešitve stotisoče v katastrofo. Kjer je vsak poizkus nekak razvoj živih ljudi in njihove sreče.

Razgledajmo se po нравnih zablodah, ki se vedno bolj in bolj širijo. Malopridnost, zločestnost, нравna slabost je vedno bila na svetu. Po pravici povedano, ne mislim samo na šesto božjo zapoved. Deset božjih zapovedi je in ako bi le eno črtali, bi izpremenili trdna tla v močvirje, varno hojo v nestalnost in omahljivost. Toda dokler je greh greh, stoje na vseh stranskih potih, na vseh stezah, ki vodijo skozi močvirje, svarilni napisi. Usodepolno in nevarno je šele tedaj, če se nalepijo poleg svarilnih napisov lepaki, ki proglašajo svarila za otročarije, zaostalost in zastarele pomisleke. Nevarnost je v tem, da mnogi ne vedo več, kaj je prav in kaj ni prav. Nравni pojmi so zmedeni, nejasni, nestalni. Posledica te zmedenosti, nejasnosti in nestalnosti je, da igrajo premnogi s svojo življenjsko srečo nevarno igro, ki jo morajo izgubiti. Zakaj za temi pojmi stoji neizprosna resničnost železnih zakonov, preko katerih ne more nihče, ne da bi samega sebe uničil. Večina ljudi spozna ta neizpodbitni zakon šele tedaj, ko je že prepozno. Kdor hoče verovati, da ogenj žge, naj seže vanj z roko. Resnico doznamo namreč po izkustvu. Večinoma pa to spoznanje boli. Tudi resničnost božjih нравnih zakonov se bo uveljavila. Pot, ki nam jo je začrtal Bog, se bo prej ali slej jasno razodela kot najboljša, najbolj varna in ravna cesta, ki vodi do cilja. A razodela se bo na razvalinah življenjske sreče tistih, ki so hodili druga pota.

Vprav to pa je velika, resna naloga današnjih kristjanov, da pokažejo zablodelemu človeštvu pot, da ne zabrišejo svarilnih desk, da odstranijo lepake, ki so jih napisali brezvestni ljudje. Človeštvu, ki v temi tava in išče, moramo povedati in s svojim življenjem dokazati, da se zavedamo

prave poti vkljub modernemu govoričenju, vkljub sijajnim praznim besedam o novem času in novi svobodi.

Odločilno vprašanje je staro dva tisoč let. In je danes prav tako času primerno, resnično in nujno, kakor je bilo pred stoletji. Vprašanje namreč, če je božja Modrost, božja Beseda, Sin božji res prišel ali ne. Če imamo res božjega, vsevednega, nezmotljivega vodnika, ki nam kaže pot, ali ne. Ali smo primorani da poskusimo prej vsa pota in stranpota, ali pa da moremo reči z vso gotovostjo: njegov »da« je »da«, njegov »ne« je »ne« in vse, kar gre preko njegovega »da« in »ne«, je zlo, je izguba časa in sreče, je stranpot. Ako je Kristus Sin božji, potem ni samo zločin proti Bogu, ampak zločin nad človeštvom, ako bi hoteli hoditi po drugem potu, kakor nam ga je pokazal On. Ako spoznamo, da je Kristus pot, resnica in življenje, potem je vsaka pot, ki krene mimo njegove besede, stranpot, zabloda, smrt. Človeštvu se ne bi bilo treba mučiti z odgovorom na vsako posamezno tisočeri vprašanj, ako bi si jasno odgovorilo na to odločilno vprašanje. Socijalno vprašanje bi bilo rešeno, ako bi človeštvo odkritosrčno in v celem obsegu priznalo njegovo zapoved ljubezni do bližnjega. Vsako iskanje rešitve starih, nravnih vprašanj bi bilo brez pomena, ako bi svet priznal Kristusa za zakonodavca človeštva. Škoda vsakega, ki ima resnico, pa jo vrže od sebe in potem tava okoli, da bi našel resnico. Slepoto prištevamo najhujšim preizkušnjam, ki zadenejo človeka. Toda zavezati si oči in kakor slepec tipati korak za korakom, razbiti si roke in noge, ker človek zaradi preveze ne more videti, je blaznost.

Druga, najvažnejša naloga vernih ljudi je: svetu pokazati, da je Kristus luč. In da je vse iskanje luči zastoj, dokler ne najdejo ljudje te luči. Bratje in sestre v sv. Frančišku, tu ne pomaga pridigovanje. Samo eno je potrebno: p o k a z a t i l u č. Delati na to in se truditi, da luč sveti. Da Kristusova luč sveti v nas. Mogoče ni podoba o prevezi oči povsem pravilna. Vsaj pri vseh ne. Živi namreč veliko ljudi, ki na široko odpirajo oči in srepo gledajo v noč, da bi našli luč in jo izsledili. Ko bi vsak, ki veruje v Kristusa, izžareval vsaj nekaj luči Krisusove! Ljudje, ki iščejo, se zazrejo v naše obličje in iščejo na njem sledove Boga. Koliko jih je mogoče že šlo mimo nas, polni hrepenenja po luči, po dobroti, po nesebičnosti, po plemeniti človečnosti v srcu in niso nič takega na nas opazili. Kolikor bolj se kdo zaveda, da je Kristus edina rešitev, edino razvozlanje vseh vprašanj, toliko bolj čuti obveznost besed: »VI STE LUČ SVETA«.

HENRIK FEDERER — F. T.:

Smehljaj sv. Frančiška

(Nadaljevanje in konec.)

Mislimo na Boga!

Če se vprašam, na kakšen način neki je zlasti Frančišek postal svetnik, ki ga častimo tako hrepeneče, dobim različne odgovore. V mislih mi je nikoli, tudi v letih nore mladosti nikoli plemenito, rajši velikodušno in dobrosrčno, proč od kakršnekoli nizkosti uravnano mišljenje in vedenje, mislim dalje na njegovo preziranje snovi, ki naj bi bila sama sebi namen, na njegovo ljubezen do slehernega bližnjika, na njegovo čedalje bolj notranje stremljenje po vdanosti Bogu, ki je postalo slednjič skoroda nedoumno bivanje v Bogu. Ampak če naj povem preprosteje in bolj samoniklo, bi rad dejal takole: Frančišek je zavrzel vse majhno in vselej mislil na večje in višje, dokler ni dobil srečnega zavetja v najvišjem.

Mislimo više! To je beseda, ki zadeva nas. Ali: Mislimo bolj na Boga! Ob tem je živel Frančišek. Trpel je za Boga, pridigal za Boga, molil k Bogu in delal za Boga. Njegovo srce je bilo vedno pri Bogu. Tudi on je imel sto postranskih misli, ali vse so bile usmerjene v eno samo veliko božjo misel: Il buon Dio! Il nostro buon Dio!¹⁶ Kako pogosto čujemo ta vzklik iz njegovih ust! Nazadnje ne več nič drugega. Bog mu je vse in ga prevzema bolj nego zrak in svetloba in dihanje. Na vse drugo misli le zavoljo Boga. Kakor kdo noč in dan misli na očeta in mater in prijatelja in ljubljeno, tako, toda tisočkrat bolj zbrano, osredotočeno in smotrno misli Frančišek na Boga, ki mu je vse v vsem.

Ne gre torej za kakšno znanstveno mišljenje po učbenikih niti ne za umsko razglabljanje, gre le za preprosto razmišljanje stvari o Stvarniku, prav za prav tako potrebno razmišljanje, kakor je organsko iz najgloblje notranjosti našega bistva utripanje srca in dihanje potrebno za življenje.

Nihče od nas bi ne mogel drugače, vsi bi morali na ta način misliti na Boga, če bi se ne bila naša ustvarjena narava v svojem odnosu do Stvarnika ne izgubila tako daleč, da mislimo in hrepenimo skoro vedno samo še po dveh, treh ali tudi sto malikih namesto po enem Bogu. Do pičice tako kakor se pijanček privadi ovzdušja beznice, polne tobakovega dima, opojnine in nizkosti in se dobro počuti tod, medtem ko ga je prvič vrglo malone vznak, tako so se tudi dihala naše duše, to se pravi, naše misli odvadile čistega ozračja božjega in protin naravno žive ob vonjavi malikov. Kdo neki danes še tako misli na Boga, kakor bi prav za prav moral, kot božja stvar in kot otrok božji? Ves teden mislimo na delo in plačo, na hrano in obleko, na veselice, zabave in burke, na čast in službo, na šport in umetnost — in v nedeljo spet isto.

In če kdo, dovolj lakomen, vendarle še kako nedeljsko urico misli na Boga, ne misli mar predvsem na samega sebe? Bog, daj mi to in to! Bog, pomagaj mi! Bog, odvrni to škodo! Bog, varuj me nasprotnikov! In tako dalje. Vse se vrti okoli mene in Bog je samo moj kuhar in vratar, moj blagajnik in snažilec čevljev, moj neplačan služabnik. Skoro bi torej bilo bolje, da na Boga sploh ne mislimo, da ga rajši pozabimo, kakor da ga onečaščamo. Toda glej, tega ne zmore nihče, tudi najzagrizenejši ateisti¹⁷ ne, na kakršenkoli način mora misliti na Boga, čeprav samo v graji, dvomih, natolcevanju in zanikanju. Tako silno nas vse prevzame večni genij¹⁸ Stvarnikov, da bi tudi navzlic sto očem, ki bi hotele biti za Boga slepe, sto ušesom, ki bi ne marala slišati o njem, in navzlic sto dušam, ki bi ga skušale zatajiti, vendar ostalo dovolj vida, sluha in čutov, da bi Boga vendarle slutili, trpeli in trepetali pred njim. Bog nas kakor veter prešine z doslednostjo svojega bitja, pa tudi z ljubeznijo svojega bitja. In uporni Prometej¹⁹, ki je zanikal ljubezen božjo, mora vsaj neizprosno Boga prenašati poln muke.

Pa ne mislim tu na vstajnike, temveč na pristaše in dobrovoljce božje, na verne kristjane in katoličane, ki na dan po dvajsetkrat izgovore največjo besedo vseh jezikov: Bog! In vendar ne mislijo prav na Boga! Katerim mora za zgled biti Frančišek.

Kot gosposki mladenič je tudi Frančišek Asiški meni nič tebi nič trgal cvetlice in si ž njimi venčal zali obraz. Pozneje, kadar je videl

¹⁶ Dobri Bog! Naš dobri Bog!

¹⁷ Bogotajec.

¹⁸ Veleum.

¹⁹ Prometej, ki nastopa v grškem bajeslovju, je bogu Zevsu ukradel ogenj in ga nesel ljudem; zato je bil prikovan na skalo, kjer mu je orel trgal jetra, ki so mu vedno znova zrastle.

cvetlico, košato ali skromno, ni več mislil, da bi jo zataknil v gumbnico, tudi ni več ugibal, kakšen je njen pomen v rastlinstvu, marveč jo je takoj pozdravil kot svojo sestrico, ustvarjeno od Boga z vso ljubeznijo in mojstrstvom in govorečo o njem iz najglobljega žara svoje nežno oblikovane čaše prav do najbolj nežnih vlaken v listu. Kako lep mora biti stvarnik takšne lepote in kako ljubezniv pač stvaritelj take ljubkosti. In tako so bili nedotaknjeni, čisti sneg in spokorni pepel, studenec in švigajoči rumeni ogenj, operjeni krilatec ozračja, enako tudi črv in volk, oblak in zvezda ter dobri in hudobni, nedolžni in grešni Frančišku vselej kažipoti do Boga. V vsem je spoznaval Boga, njegovo moč in prijaznost, njegovo potrpežljivo čakanje in urno pomoč, neizčrpnost njegove ljubezni ter njegovo veličastno resnobo, spoznaval ga je kot očeta in sodnika. Vse, kar je videl, je budilo in plodilo v njem misel na Boga, vedno, neprestano, tisočkratno, srečno misel o lepem k najlepšemu, o dobrem k najboljšemu, o milem k najmilejšemu, k Bogu samemu. In tako se je rad in lahko smejal, ker je ob vsej revščini in neznatnosti kakor nihče drug živel v bogastvu božjem. Zato ga nikoli ne navdaja bojazen, ne sumnja, ne skrb in ne trepet pred živaljo in človekom, ne boji se nobenega jutra ali nesreče in vojne ter smrti. Saj vsepovsod živi in se vidi v Bogu, v najbolj varnem zavetju. Kako neki bi se potemtakem ne mogel srečno smejati!

In mi?

Saj res, in mi?

Rousseau²⁰ vidi lep travnik z zlahtnimi drevesi. Strmi, očaran je in je za hip navdušen. Nato pa postane še bolj otožen in ljudomrzen, kakor je bil.

Goethe²¹ motri gorovje, veletok, antično stavbo.²² Modro govori o njih črtah, oblikah in barvah, o skladnosti stvora, o velikih lepotnih in prirodnih svojstvih njih bistva. In ustvari čudovite stihe. Nato se to poglavje konča, mož je zadovoljen ali tudi ne in preidemo lahko drugam.

Čudni tiči smo zares, celo naši geniji. Sredi pota mirno obstanemo in se obrnemo od najvišjega cilja.

Drugače, če kje opazimo kako pomembno delo, ne vprašuje zgolj naša zvedavost, marveč gladna, dosledna in za ciljem stremeča nujnost v nas: kdo je to napravil? Zakaj biti mora še večji nego je delo samo in vse prelepe reči, ki jih je še ustvaril. In ne morem drugače, ko da grem, kjer zasledim to dvoje, delo in stvaritelja, od lepega k lepšemu. Nebogljenec in črv, kdo se tu zadovolji z manjšim.

Samo pri delih božjih, ki jih Frančišek v Sončni pesmi tako navdušeno opeva v slavo Stvarnika, samo tu nikoli ne vprašujemo po povzročitelju in se leno zadovoljimo z delom samim. Toda izkušnja, stara kakor človeški rod, nam govori, da tista lepota in dobrota, ki predpostavlja še nekaj lepšega in boljšega, ne bo nikoli zadovoljila. Nobena stvar nas ne pomiri, edinole Stvarnik. Mi pa, ki se bojimo višjega in najvišjega, ker smo tako globoko zdrknili v nizkotnost, skušamo — vendar zaman! — najti zadoščenje v stvari.

Kadar v opoldanski sapi zašumi bukov gozd, da igra po vrhovih, kakšna glasba in razgibana ter živa slika neposnemljive visokosti, takrat od navdušenja tleskamo z rokami, kujemo verze in smo pijani od nepremagljivega hrepenenja po narodi. Toda više se ne povzpemo in kaj

²⁰ Jean Jacques Rousseau (1712—78), francoski pisatelj.

²¹ Johann Wolfgang Goethe (1749—1832), največji nemški pesnik.

²² Antičen = staroveški, grški ali latinski; tudi v pomenu: star, starinski.

radi smo za tem slabe volje. Frančišek Asiški bi bil takoj mislil na arhitekta²³ teh gozdov, na izumitelja tega silnega šumenja, na stvaritelja tega mogočnega življenja v gozdu in vsaka veja in sleherni vrh bi mu bil malone sklenil roke in ga pripravil, da se v molitvi nagne pred Večnim.

Če motrimo svetli niz štiritisočletnikov ali neskončni ocean, nas hoče v prvem pravem nagonu spreleteti malone božanski občutek. Ali takoj ga zamori človečanstvo, lepo človečanstvo, recimo, čustva ginjenosti spričo tolikšne krasote, veličine in dostojanstva, pa znanstvene misli in loteva se nas pogum, da tvegamo boj s takimi visokostmi. Toda vse obtiči v končnem in kar je končnega, pripravlja pač konec tudi slehernemu navdušenju in sleherni sreči. Kako vse drugače je, če nam ti vedno s snegom pobeljeni gorski vrhovi in ogromne vodé govore o neskončnem, o očetu svetovja, ki je vse to ustvaril z enim samim dihom in ki lahko v hipu zopet vse pogrezne v nič, ki mu sonca in meseci kakor kremenci leže ob podnožju.

Tako vse dobi velik, večni smisel in hkrati seveda tudi mi. Zdaj se imamo pravico smejeti.

Iz stvari se v mislih povzpe k Bogu, v tem je Frančiškova modrost in radost. In ker naša doba tega ne more več, postaja navzlic vsemu gigantstvu²⁴ čedalje manjša, omejenejša in trpkejša in zgubano čelo ji le še redko prebegne tožen smehlaj.

Sveti Frančišek, prosí za nas!

O, kako lepo se je pač sedelo okoli sv. Frančiška in kako domače je kajkrat moralo njemu samemu biti pri srcu! Na primer kadar je zvečer z učenci kramljal o miru večnosti ali v kakem umbrijskem zakotju užival samoto ali se v svoji preprosti cerkvi blaženo razgovarjal z božanstvom, dokler ga niso z žarom obsijala znamenja ran na njegovem lastnem onemglem telesu.

Toda bili bi docela v zmoti, če bi njegov Assisi in njegovo Umbrijo imeli za idilo in njegovo dobo za premirje. Narobe je res. Državljanska in meščanska vojna je divjala po njegovi domovini, vojvodi nemškega cesarja so plenili po deželi, cesar Oton je večkrat taboril v bližini, sprva prijatelj, nato papežev sovražnik, in slednjič je Friderik II. prihrumel nad vso Italijo. Cerkev in država sta se smrtno sprla. Ne, ni bilo lahko živeti. Od zunaj ni bilo pričakovati miru, toliko kakor danes. Moral je priti od znotraj iz preobila duše.

Toda kakšne malenkosti so vse to, če imaš Boga in božji smehlaj! Tudi danes! Kaj je vojna, razdori držav, draginja, socialni nemiri in revolucija, če živim v Bogu? Mar ni vse to igra blaznosti in ničemurnosti, ki bi se moral smejeti spričo njene notranje nemoči, če bi se ti tolikanj ne smilil blodni človek? Dih od zgoraj in vsega kvartanja je konec. Bedak zemlje, hočeš li znova začeti?

Ne, ne, igraymo višjo igro, v kateri je Bog prvi in poslednji trumf.²⁵ Ti igray z nami, svetnik asiški, in uči nas prav kvartati in predvsem z velikim asom²⁶ odriniti vse, kar je manjvrednega, ter dobivati.

²³ Stavbenik, po čigar navodilih se izvrše gradbeni načrti v skladu z vsemi ostalimi deli.

²⁴ Gigantstvo je nenavadna velikost, ki ima vzdevek po giganti, neobičajnih velikanih v grškem bajeslovju.

²⁵ V prenesenem pomenu: stvar, ki odtehta vse drugo.

²⁶ Največ vredna kvarta.

Veliko jih trdi, ljubi sv. Frančišek, da si bil prikrit upornik cerkve, in hočejo tako olupšati svojo lastno brezcerkvenost. Toda kdo neki je brez cerkve? Celo satan ima svojo cerkev. Če se danes umakneš iz velike cerkve (ker ti manjka ponižnosti individua²⁷ nasproti veliki disciplini²⁸), se jutri brez dvoma zatečeš v kako drugo cerkev, dostikrat celo v najbolj tesno in ozkosrčno, kar jih je (ti seveda misliš, da v najširokogrudnejši!), v cerkvo svoje neznatne osebe. Ta naj bo večja nego cerkev mnogih svetnikov in učiteljev, Avgušтина in Bernarda in Frančiška!

Da, sv. Frančiška! Z otroškim zaupanjem se je oklepal cerkve. K škofu se je zatekel od svojega rodnega očeta, pri papežu je prosil za odobrenje svojih redovnih načrtov, ves poslušen se je uklonil slehernemu navodilu Rima, priklonil se mašniku svojega reda, se mu spovedal, poslušal njegovo pridigo, on, veliko večji pridigar, ni maral ničesar, ne da bi bil v najtesnejši zvezi in sožitju s cerkvijo. Videl je nič koliko slabih menihov, v posvetnost zašli škofov, vse, kar je najbolj človeškega in grešnega, prav do Laterana in Vatikana,²⁹ tudi velikega čistega Inocencija.³⁰ Pa ga ni zbegalo niti za sekundo. Kar je bilo omadeževanega na službah in osebah, je li to bila cerkev? Ni bilo morda vse prej nego cerkev, kar se zbog naše slabotnosti vedno vriva v cerkev, prah v čistoto in preveč človeško med posvečeno? Se li ne da ta puščava, na srečo ne bistvena, ločiti od bistvenega? Frančiškova preprostost je umela. In če bi kak pregrešen papež kakor oni srednjeveški Benedikt³¹ sedel na Petrovem stolu in če bi službovalo trikrat več podkupljenih škofov kakor v dobi Gregorja VII.³² in bi duhovščina bila desetkrat bolj neizobražena in nenravna kakor v najbolj temni uri cerkvene zgodovine in bi malone sleherni župnik bil kakšen don Abbondio³³ in če bi zlorabe in zmote bohotele krog oltarja in prižnice kakor ovijalke okoli razvalin jezuitskih cerkva v Paragvayu,³⁴ nikoli bi ne bil Frančišek niti za trenutek ne podvomil o svetosti cerkve, ki z vsem tem plevelom nima nič opraviti in ostane sveta cerkev Kristusova, če ji tudi ostane samo en tabernakelj, en krstilnik in en dober duhovnik. Šaj je vse notranje in vnanje pustošenje nevesto Kristusovo vedno le čistilo in lepšalo.

Če moč in veljava sv. Frančiška ni tvegala niti koraka brez oporišča te cerkve, kako naj poskušamo mi? Nikjer ni več resnične svobode in možnosti za razmah duše kakor v oni cerkvi, o kateri more le nevedni in neizkušeni trditi, da je za evangelij postala preveč tesna in človeška. Kar je tesnega in človeškega zraven, pač ni več cerkev.

O zvesti sin cerkve, sv. Frančišek, pripomoži nam k svoji otroški preprostosti in otroški ljubezni do matere cerkve! Ni li ona, ki nas prosi, uči in sili, da mislimo na Boga, da v njem mirujemo in se ob vsem nemiru smejemo kakor angeli!

²⁷ Individuum = poedinec, posameznik, posamezni del kake vrste ali skupine.

²⁸ Disciplina = rednost, poslušnost ali tudi sposobnost, da svojo voljo podredi skupnim ciljem.

²⁹ Lateran sta Vatikan sta papeževi palači v Rimu.

³⁰ Inocencij III (1198—1216), eden največjih papežev, ki je zelo pospeševal frančiškanski red.

³¹ Benedikt VI (973—4) papež.

³² Gregor VII. (1073—85), papež, ki je precej odpravil neurejene razmere v cerkvi.

³³ Pisatelj ima tu bržčas v mislih neodločnega in strahopetnega župnika, ki pod tem imenom nastopa v »Zaročenci«, slovečem romanu (prevedel dr. Budal) italijan. pisatelja Alessandra Manzoni (1785—1873).

³⁴ Južnoameriška republika, ki je od 1608—68 bila jezuitska država in je od 1882 samostojna.

Pred sedemsto leti si umrl, veliki, veseli svetnik! Toda odtlej šele prav živiš na zemlji. Med duhovi ni ključavnice ne zapaha. Ti se nam kažeš, nas slišiš, vidiš, nam svetuješ in pomagaš, ko da še stojiš pri vratih svojega samostana kakor nekoč. In če odpremo oči in prisluhnemo, te bomo prav dobro razumeli. Torej najprej moramo delati, trpeti, žrtvovati, ljubiti, najprej meriti prek majhnega v veliko, preko človeškega v božje — in se nato smejati. Smejati, kakor se smejejo odrešeni, srečni in večno varni. Smejati kakor ti, dobri, ljubi, sveti zavetnik pravega veselja.

P. M. LEKEUX, O. F. M. — P. EVSTAHIJ:

Marjetica — vzorna tretjerednica

(Nadaljevanje.)

VI.

Njeni prijatelji.

On¹ je prijatelj cestinarjev in grešnikov.
Mt 11, 19.

Med zloglasnimi družinami delavskega mestnega dela so imeli brez dvojbe Macurjevi največji vpliv.

Macurjev ata je bil po poklicu voznik, toda zraven je izvrševal več kakor eno obrt, bil je mešetar, rokoborec; opravljal je oderuške in skrivne posle; sploh se je dal najeti za vsako sumljivo podjetje; pri tem se pa ni brigal ne za Boga, ne za hudiča, ne za policijo. Nad dvomljivimi ljudmi delavskega mestnega dela je imel oblast, kateri nihče ni oporekal.

Njegov bobneči glas, »izšolan« v občevanju s konji; njegova mogočna telesna postava; njegovo krepko pokanje z bičem; njegova sposobnost in vztrajnost pri popivanju in njegova spretnost v vsaki vrsti lopovščine: vse to mu je v tem krogu pridobilo vpliv, ugled in veljavo, katera se je komaj še razločevala od češčenja.

Njegova vredna in postavna zakonska polovica, ki mu je bila enaka v močnih mišicah in zgovornem odrezavem jeziku, je od svoje strani gospodovala nad ženskim delom tega kraja.

Imela sta prav znatno potomstvo in če je človek videl veliko kopico otrok igrati se na cesti, se je vprašal, kako morejo imeti vsi dovolj prostora v treh sobah ozkega stanovišča. Sploh je pa »cesta« tukaj izbran izraz, zakaj kočja je bila zaključek ene izmed slepih ulic, ki so se tamkaj imenovale »dvori« in kjer je stanoval izvržek proletariata.²

Na »dvor« se je došlo z vozne ceste, dva močno poškodovana stebra sta označevala vhod. Pri vstopu se je človeku zdelo, da je prestavljen v kakšno razdejanost vas na bojišču. Prejšnje hiše so se bile večinoma vdrle, ker so jih izpodkopali premogovni rovi, razpadle so, marsikje so bile do tal porušene; na le-teh neravnih podrtinah so bile zrastle, kakor gnile gobe, umazane, trhle, poševno stoječe kočje, pokrite z razpokano pokatranjeno lepenko.

¹ Namreč »Sin človekov«, Jezus Kristus, včlovečeni Božji Sin. — Prip. prev.

² »Proletariát« je izposojenka iz latinske besede »proletariátus«, ki se izvaja od »proletarius«, i. e., samost. m. spola = proletarec, državlján najnižjega razreda, čigar edino premoženje so — otroci; »proletariús« se pa izvaja od samost. »proles« = otrok, potomec, naraščaj, potomstvo, rod... Proletariát = množica nimaničev, siromašne delavske družine. — Prip. prev.

Macurjevi so mogli tamkaj nemoteno izvrševati svojo potuhnjeno obrt. Nihče si ne bi bil upal v ozadje te jame, v šupo, kjer so stali konji, Macurjevega očeta lastnina (?), ki so presenetljivo pogosto menjavali postavo, barvo in število.

Manjši otroci so se na pol nagi podili okoli po dvorišču, večji so se pa že vadili v pókanju z bičem in popivanju. Zastonj si je bil gospod župnik prizadeval omečiti starše, da bi dva večja dečka štirinajstih in petnajstih let poslali k prvemu svetemu obhajilu. Niti vabljava ponudba, da jima bo preskrbel novo obleko, ni nič izdala. Pater N., ki je še enkrat poskusil, je naletel na zaničljivo molčanje. Macurjevka je preprosto nadaljevala svoje opravilo, ne da bi ga pogledala.

Tedaj je sklenila Marjetica, da si hoče osvojiti svojat.

Nekega večera je »zašla« v slepi ulici. Macurjevka je sedela pred vrati, široka in životna, glavo je imela ovenčano z velikanskim zavozljajem, zraven sebe je imela dvojico svojih potomcev. Lupila je krompir in, ne da bi svoje delo pretrgala, je opazovala Marjetico.

»Ej,« je menila le-ta, »ali mar ne drži pot od tukaj naprej?«

»To vendar vidite. Kam neki pa hočete iti?«

»K Svetemu Miklavžu.«

»Tam, na levo, po Ferenčakovi cesti navzdol.«

»Lepa hvala, gospa! — Danes je spet vroče, kajne?! ... Ali bi mi morebiti mogli dati kozarec vodé? Strašno sem žejna.«

Orjaška žena je bila pravkar olupila svoj krompir, vstopila je zdajci v hišo in prinesla zaželjene vodé, ne da bi pri tem besedico izpregovorila. Marjetka se je vsedla in pila v kratkih požirkih.

»Vi ste zelo prijazni, dobra gospa... Ah, brhki otroci! Ljubko krdelce imate! Kajne, da ni lehkó vzrediti takšno množico?!«

»Ne, ni lehkó!«

Marjetica vzame enega otročiča na kolena, ujčka ga in razdeljuje sladkorčke.

»Vi ste mi izkazali uslugo — ali Vam morem morebiti kaj dati za Vaše otroke? Imam jopico, ki bi se dobro prilegala teje deklici.«

O seveda, kaj takega zmerom prav pride v teh časih draginje.«

»Dobro, Vam jo bom pa prinesla. Torej na levo drži pot, kajneda?! Še enkrat prav lepa hvala in pa na svidenje!«

Naslednje dni je Marjetica prinesla Macurjevim vsakovrstne darove, oni sami so jo obiskavali ter se veselili, da so našli gosko, ki so jo mogli skubsti.

Nekdo je slišal o tem ter je svaril Marjetko:

»Vi se daste izkoriščati!«

»Ah kaj,« je odgovorila, »ubogi ljudje so in če bi človek vedno moral paziti na to, da ga ne bi kdo prevaral, bi sploh ne bilo mogoče deliti dobrot.«

»Toda kaj hočete doseči?«

»Hočem jih pridobiti za ljubega Boga.«

»Pojdite no! Takšnih ljudi ni mogoče poboljšati! Kvečjemu, če zbolijo...«

»I no, če se mi tudi ne posreči, sem vsaj miloščino podelila, to mi zadostuje.«

V resnici ni bilo zanjo podeljevanje miloščine ne samo sredstvo dušnega pastirstva, temveč je imelo zmisel in pomen samo na sebi. Poznala je ljudi, ki za nobeno stvar na svetu ne bi podelili miloščine kakšnemu brezvercu; vedela je o dobrodelnih društvih, ki so kljub širokosrčnim pravilom le tedaj dala podporo, če so se potrebni pokazali voljne, hoditi.

k sveti maši in pošiljati otroke v katoliške šole. To je žalilo Marjetkino srce. »To ni prava ljubezen do bližnjega,« je rekla sama pri sebi, »miloščina ima svojo vrednost sama na sebi, sama v sebi si zadostuje, biti mora neodvisna od drugih ozirov, od postranskih namenov in pa od tega, ali je ubožec vreden ali ne. Vsak siromak ima pravico do miloščine, vprav zavoljo svojega uboštva in ne zaradi svojega obnašanja. V vsaki stiski je treba pomagati in usmiljenost se nikakor ne ozira na osebo, ne na verstvo in npravstvo.

Če pa že hoče kdo miloščino imeti za sredstvo dušnega pastirstva in sestaviti 'seznamek vrednosti', je treba po Zveličarjevem zgledu pričeti vprav pri najbolj nevrednih, le-ti so najbolj vredni pomilovanja in pri njih ima miloščina dvojen učinek: pomagaš telesu in pridobiš dušo. Miloščina ni nikako plačilo. Seveda je prav udobno, térjati čednost in pobožnost, preden pomagaš, to se pa pravi vpreči plug pred voliče.«³

Vse delovanje Marjetkino bi se dalo na kratko takole označiti: z nemejeno dobrostjo pridobivati ubožce, ne da bi računala, ne da bi se zbala kakšna žrtve, dobrotljivosti pustiti prosto pot, da bi ganila srca z dobrostjo. »Če morete v i gledati bedo, ne da bi pomagali,« je pogosto dejala, »jaz ne morem.« Ravnala se je tukaj po besedi Učenikovi: »Ljubite se med seboj, kakor sem vas jaz ljubil.« Pokazala je pa tudi svojim ubožcem, da je ljubezen, katero jim izkazuje, ljubezen Kristusova ter jih je tako vendar privedla h Kristusu.

Po kratkem času sta prišla dva večja Macurjeva sinova brez pomsleka k njej, »da bi ju zasebno poučevala«, zakaj »dandanes je treba nekaj znati, če hoče človek priti naprej...« Poučevala ju je v krščanskem nauku in ko sta bila primerno pripravljena, ji je bilo treba izreči le eno besedo, in otroka sta šla k svetemu obhajilu. Njuni starši zdaj že niso več imeli Marjetice za gosko, katera se dá skubiti. Njena nesebična ljubezen je bila ganila srca pod raskavo skorjo in zdaj so radi videli, da je prihajala k njim, da, vse bi bili storili za »gespudično« Marjetico.

Marjetica se je bila ponudila, da hoče oskrbeti oblačili za prvo sveto obhajilo. Toda v zadnjem trenutku ni imela dosti denarja, kupiti je mogla samo eno obleko. Macurjeva mama jo je pa pomirila z dobrotnim obrazom: »J a z Vam pomagam, jaz bom naredila drugo obleko, imam pravkar kos sukná pri rokah, ki zadostuje.« Marjetica se ji je zahvalila.

Nato je nasvetovala staršem, naj pošiljajo svoje otroke k nji v šolo in vse Macurjevo krdelo se je iz socialnodemokratske šole preselilo v šolo Marijinih sester.

Marjetica je poslej učila otroke krščanskega nauka vpríčo strašnih staršev in le-ti so pazljivo in naklonjeno poslušali in potem izprašali malčke. Vsakokrat je prinesla bolhe s seboj domov, kar je bilo zanjo hujše kakor spokorni pas, toda kakor sv. Benedikt Labre se je nad tem veselila.

Tako spretna je bila Marjetica, da je proti Veliki noči mogla govoriti o spovedi. To pa vendar ni bilo tako priprosto. Zadnji teden je morala napeti vse svoje sile ter jim vedno znova prigovarjati — naposled jih je pripravila tako daleč: Velikonočno nedeljo je šla vsa Macurjeva družina k mizi Gospodovi!

Medtem ko so še pobožno opravljali svojo zahvalo, je Marjetica šla

³ Te Marjetkine misli se docela skladajo z duhom in predpisi sv. Vincencija Pávelskega. Prim. Knjigo posvetovanj, str. 17 in na drugih mestih. — Ne more škodovati, če si ta vodila kdaj pa kdaj spet pokličemo v spomin, ker tudi najboljša dela dobrodelnosti tu pa tam pokažejo pomanjkljivosti. — Pisateljova opomba.

iz cerkve in naročila pri peku, naj pripravi dve veliki torti. Nato je pa pričakovala svoje varovance pri cerkvenih vratih.

»No, ali se zdaj ne čutite srečni?«

»O seveda, gespudična Marjetica.«

»Pojdite z menoj k Bizjaku, tam je nekaj za vas.«

Torti so mladi Macurjevi zmagoslavno ponesli domov in ko sta se stara dva na voglu ceste poslovila od Marjetice, sta se ji zahvalila in rekla:

»Zanaprej bomo hodili k blagoslovu, gespudična Marjetica.«

Poslej so bili v številu najbolj gorečih udov ustanove za Flamce.

Spreobrnjenje iz preračuna, poreče kdo. — Ne! Ponos Macurjevih ne bi bil dopustil takšne popustljive pogodbe, tudi jim je njih spreobrnjenje doneslo več sitnosti kakor koristi. Marjetkina ljubezniva roka je izpreobrnila njih duše.

Tudi po Marjetkini smrti hodijo v cerkev in pogosto prejemajo sveto obhajilo, in tisti dan, ko jim je došlo sporočilo o Marjetični smrti, so tekle resnične in pristne solze iz oči nekaj vražje ženske.

To spreobrnjenje je naredilo vtis v vsem mestnem delu in odslej slišijo patri in gospodje župniki, če gredo tamkaj po ulicah, skoro povsod prijazen in spoštljiv pozdrav: »Goeden Dag.«¹

* * *

Po vojni sem obiskal Macurjeve.

»Ah,« je dejala žena, »Vi ste brat gespudične Marjetice! Tako rada je prihajala k nam, tukaj se je vsaj mogla pogovoriti z dostojnimi ljudmi. In tako rada se je zabavala z otroki! Toda mi smo jo pa tudi vselej lepó sprejeli. Vse smo storili, da bi ji napravili kakšno veselje. Tako sem ji na priliko j a z sama naredila obleko za sveto obhajilo našega ta vélikega...«

* * *

V tistem času je neki spiritist² ali klicár duhov razsajal v okolici samostana. Ker je skušal vplivati na Flamce, je Marjetica sklenila, da hoče delovati njemu nasproti, in le-ta mlada devica je imela postati njegova nevarna nasprotnica. Povsod je razdirala njegovo delo z navadnim svojim orožjem, z molitvijo in miloščino.

Priskrbela si je knjig, ki so obravnavale takšna vprašanja, ter jih natanko proučevala. Kmalu je pa opazila, da ji ne koristijo veliko.

Neka žena, — Žibert se je pisala — prav posebna, nezaupna oseba, je pridno obiskovala premikače miz,³ da bi kaj zvedela o svojem možu, ki je bil na bojišču. Postala je bila zelo nasprotna sveti veri in vsakokrat, kadar je videla kakega duhovnika, je svoja vrata močno zaloputnila, nató je pa svoj rumeni obraz z bodečimi črnimi očmi pritislila na šipo ter se porogljivo smejala, če je šel mimo.

Marjetica jo je obiskala.

»Le nikar preveč ne reci,« je nasvetovala Ivana, ker se je resnično bala te ženske.

¹ Flamsko. Beri: »Guden Dag« = dober dan.

² Od latinske besede »spiritus« = duh. Spiritizem je novodobno vražarstvo in čarovništvo; spiritisti pravijo, da kličejo duše rajnih ljudi in da se jim prikazujejo. V kolikor pri tem ni sleparstva, morejo priti v poštev le hudobni duhovi. Cerkev prepoveduje spiritizem. — Prip. prev.

³ Premikanje mizice pri takih sejah, ko imajo vsi prisotni roke sklenjene na mizici, je naraven pojav magnetičnega toka; grešno je pa tako početje, ker »mizico« sprašujejo, naj jim odgovarja na vprašanja s premikanjem ali trkanjem; to ni nič drugega, kakor neka oblika vedeževanja. Dobri angeli in duše v vicah ne služijo človeški radovednosti; torej pridejo v poštev le hudobni duhovi. »Mizica« sama kot mrtva stvar ne more odgovarjati. — Prip. prev.

»Môli,« je odgovorila Marjetica, »izpreobrniti jo moram.«

Brž ko je besnica spoznala »gospodično iz Hezbejske ulice«, se je držala, kakor da jo hoče odgnati, toda Marjetkino prijazno obličje jo je razorožilo.

»Ali ste že bili kdaj v frančiškanski cerkvi?« vpraša le-ta tako priprosto kakor le mogoče.

»Jaz, v cerkvi?!... Nikoli, slišite! Molim sama pri sebi domá, vérujem v Boga in Bog je povsod; ne potrebujem vaših molilnic, da bi ga našla. Spovedujem se Bogu samemu... In ja z molim k njemu morebiti več kakor Vi!«

Marjetica se je spomnila na svojo šolsko modrost.

»Kar Vi po svoje delate, je prav dobro, toda to ni zadosti. Bog hoče, da mu človek izkazuje tudi očitno češčenje...«

»Očitno češčenje! Pustite me vendar pri miru s svojim očitnim češčenjem!... Bog hoče, da ga molimo v duhu in resnici. Tako stoji v evangeliu.«

Dolgo sta govorili in ko se je Marjetica poslovila, je imela vtis, da je žena le še bolj trdno zaverovana v svoje posebne misli.

Naslednjega dne je prinesla knjige patru nazaj z besedami:

»Tukaj je šara spet. Človek ne sme govoriti ljudem na njih razum, ampak na srce!«

Tri dni je molila, potem si je pa upala na novo prodirati.

»Poslušaj, Ivana,« je dejala, »ti se vsedeš v kakšen kot in moliš ves čas, medtem ko jaz govorim. Videla boš...«

Spiritistinja jo je sprejela s porogljivim krohotom ter jo je hotela tudi to pot zapoditi.

Marjetica jo je prišla za roko.

»Vi me mikate,« je rekla. »Saj je vendar prav zabavno govoriti o teh rečeh, kajne, če je na obeh straneh prepričanje; človek se zmeraj uči...«

»I seveda sem prepričana. Pri meni ni tako kakor pri...«

»Zato ne prihajam. Rada Vas imam zavoljo Vaše odkritosrčnosti. In potem mislim na Vašega moža. Kako žalostno je, če človek ne dobi nobenega sporočila od svojih dragih!«

»Ah zares, zelo žalostno... Če bi vsaj...«

»Čujte, ja z vem, kako se dá dopisovati z vojaki, kateri so na bojišču. Ali hočete pisati svojemu možu?! Poskrbela bom, da dobi pismo in kmalu boste prejeli odgovor.«

»Ali res?!«

»Da, moji bratje so na bojišču in le-ti mi bodo pomagali.«

»Ah, Vi imate brate na bojišču?!« —

»Tri.« —

Stik je bil zdaj dosežen in zabava se je poživela. Ivana je molčé molila v svojem kotu. Polagoma je napeljala Marjetica pogovor na vero, na veselje, če Bogu služimo, in na srečo, ki jo občuti duša po dobro opravljeni spovedi.

Tedaj je pa drugo spet popadla jeza.

»Ne govorite mi o tem!«

V njenih očeh se je grozeče zabliskalo.

»Ne govorite mi o tem, sicer...!«

»Toda poslušajte vendar — Vi ljubite Boga, kajneda?!«

»Gotovo ljubim Boga, dà, ljubim ga... bolj kakor Vi!«

»Toda potem morate storiti, kar terja od Vas!«

»Ali mi hočete nazadnje celo dobre nauke dajati?!«

Skočila je pokonci, bleda, in tresla se je od jeze.

Marjetica jo je prijala za roko ter jo prijazno in ljubeznivo pogledala.
»Pomirite se, ljuba gospa Žibertova! Saj hočete vendar delati veselje Zveličarju, Vi ga nočete žaliti, ali ni res?! — On je tako veliko storil za nas!«

In zdaj pripoveduje dolgo časa o Zveličarju, o Detetu v Betlehemu, o trpljenju Odršenikovem in o bridkosti njegovi. Pobožno povzame na kratko vse čudovito življenje, katero je bila tako pogosto premišljevala; ljubezen zveni iz njenih besedi in njen glas trepeče kakor od zadržanih solz, ko govori o trpljenju Kristusovem.

Tedaj se pa naenkrat spremeni hudobno rumeno obličje, dve solzi kaneta iz velikih temnih oči na Marjetično roko.

»Bodite mirni!« ječi žena, ko hoče Marjetica govoriti dalje, »ne govorite več...«

In tiho joka zase. Nato pa pogleda Marjetici v oči.

»Slišite,« reče, »nič Vam ne obljubim — toda premisliti hočem. Menim, da imate prav... Toda če se izpreobrnem, mora biti temeljito... in — najprej hočem opraviti dobro spoved.«

* * *

Nekaj dni pozneje je pokleknila k spovednici. Že tri četrt ure je čakala, razburjena, spet in spet si je znova pričela izpraševati vest. Marjetica se ji približa.

»Ali naj pokličem patra?«

»Hočem dobro opraviti,« zašepeta žena, solze ji polzijo po obrazu, »hočem se pošteno spovedati.«

Drugi dan je z veliko pobožnostjo pristopila k svetemu obhajilu. Bila je kakor spremenjena in notranji mir je sijal tudi na njenem obličju in v velikih črnih očeh, ki so zdaj izgubile vso trdoto.

Ona in Marjetica sta postali najboljši prijatelji.

(Nadaljevanje.)

HENRIK FEDERER — F. T.:

Tako ne dosežemo pravice!

29. julij 1900! — bil je vroč dan. Lombardsko sonce se je kakor zlato usipalo iz sinjine na malo mesto Monza,¹ kjer je bilo čuti živahno razgovarjanje izprehajajoče se ljudske množice. Tu uniforme, tam gospodska kočija, možje se odkrivajo in gospe se priklanjajo z ljubeznivim nasmeškom. Kralj se pelje! Kralj! Slišiš živioklice! Ne na glas, samo sem pa tja. Kralj je preprost in to ljudje vedo.

Ali v tem trenutku preseka razgibane ljudske plasti rezek krik. Kdo je zavpil? Gneča, topot konj in povelja. Policija dela prostor. Kočija je še vedno tam, vratca odprta, a Umberto² leži bled na blazini zadet od krogle. Straža prime in odpelje mladega, bledega, črnookega moža. Kralj kmalu nato umre. Časniki pišejo o novem posrečenem zločinu anarhistov.³ Morilca Brescija obsodijo na dosmrtno ječo.

Medtem minejo leta. — Nekega dne obiščem v Paviji⁴ svojega prija-

¹ Monza, severnoitalijansko mesto blizu Milana. Ima nekaj čez 40.000 prebivalcev.

² Umberto, italijanski kralj (14. III. 1844 — 29. VII. 1900).

³ Anarhist je nasilen in zagrizen sovražnik kateregakoli državnega ali družabnega reda.

⁴ Pavija, zgornjeitalijansko mesto, 42.000 prebivalcev.

telja Giacomu Crudela. Šet let sva hodila na isto gimnazijo. Toda Giacomo nisem dobil doma, temveč na počitnicah pri njegovem stricu, upravitelju kaznilnice, kjer je bil zaprt Bresci. Giacomo, ljubezniv že poraščen mlad mož, je sedel na vrtu kaznilnične uprave in šahiral s svojim tovarišem, pravnikom pavijske univerze. Mladič sta prigrizovala breskve in se skrivala globoko v temnozeleno senco visokih trt. Nihče bi ne bil slutil, da so komaj nekaj korakov odtod ječe in dosmrtni kaznjenci.

Prisrčno sva se pozdravila in se zapletla v dolgo kramljanje. Nato je Giacomo vendarle hotel nadaljevati šah.⁵ Ker je menil, da se utegnem dolgočasiti, je tiho vprašal: »Bi rad videl Brescijo? — pojdi!« — Nekaj sladkih besedi, nekaj resnih kretenj mojega uglajenega Giacomu in prestopala sva na dvorišču vrata kar zapovrstjo, dokler nisva prispela na sončen vrtiček, ki je nanj skozi zamreženo okno pri tleh gledal blede, mršav, strahotno prepaden obraz, Bresci, mladi morilec kralja. V ozadju temne celice so stali trije ali štirje oboroženci. To je potemtakem bil ubogi, slabotni Bresci, ki je nekoč hlepel po krvi vseh kraljev in cesarjev, zdaj sam brez krvi, prezebajoč in viseč na tenki niti življenja. O kako se je predajal uživanju sončnega žarka! Kako je malone srkal to gorkoto v svoje okovano telo!

Morala sva se takoj odstraniti, zakaj prav za prav nihče ne pride semkaj, mislim, da celo uradno niti ne zasebno — da bi videl Brescijo. In kakor hitro so opazili, da naju ni privedlo na vrtiček uradno opravilo, temveč gola radovednost, so nama odločno pokazali vrata. Drobní, onemogli, sonca tako željni Bresci mi je z očmi sledil nazaj v trtni gaj in jaz bi zdaj prav gotovo ne bil mogel tako lahkega srca nadaljevati šahovske igre, kakor sta jo ona dva brezskrbna mladeniča. »Samo igrata!« sem dejal malce preveč vljudnemu Giacomu, »dovolj se kratkočasim, če vaju gledam.« — Resnično sem bil prav vesel, da sem se v mislih lahko mudil pri Bresciju.

Prve tedne se je v celici togotil, bil ohol in porogljev in šele po dolgih, nesvetlih, skoraj neznosno samotnih urah zopora se je slednjič brez moči vdal. Obdajala ga je pa strahotna tišina. Daleč naokoli ni bilo človeka, ki bi bil spregovoril. Skozi majhen neslišen zapah so mu podajali hrano. Nikogar ni videl. Nobene tolažbe ni bil deležen niti ne pogleda. Videl ni nobenega človeškega smehlaja. In vedno tista juha in tisti trdi kruh in nato zopet dvanajst ur popolne samote. Začel je jokati, tuliti in zaželel si je smrti. Prebil obupnejše trenutke, kakor da bi ga bili obsodili na smrt in bi čakal poslednjega trenutka. Polagoma ga je prevzela tiha vdanost in razmišljal je o preteklosti in o vsem, kar je doživel, prav vse je hitelo mimo njega.

Oče, mati, zapuščena kmetiška vas, dobri, celo revni, stari vaški župnik. Videl se je pri igrah in sredi svojih tovarišev, pri domači molitvi za vsakdanji kruh in sodoživljal dnevne napore. Nato je odšel v mesto in postal tovarniški delavec. Brž nato mu je zadonelo na uho stotero glasov: Z nami! Z nami! Ustvariti nov red, sami si hočemo rezati vsakdanji kruh, dosti ga bo za vse, tečnega in dobrega. Socialisti⁶ smo, veš, svet bomo spreobrnili. — In Bresci je vstopil.

Zdaj zdaj je prišlo od doma pismo, trepetajoče in ganljivo pisano od stare kmetiške matere: Ali še moliš? Ali še greš kaj v cerkev? Piši, nič ne slišimo o tebi. — Nekoč se je pojavil pri njem daljni, dobro oblečen

⁵ Posebna igra, imenovana po označbi za perzijskega kralja.

⁶ Pristaši svetovnega nazora, ki zastopa predvsem višje, t. j. skupne cilje.

nečak in dejal: »Ustanovili smo krščansko socialistično zvezo⁷ in danes bomo blagoslovili zastavo. Še ti pridi! Tudi mi si hočemo priboriti vsakdanji kruh, toda s silo pravice, ne pa s pestjo in mečem. Ohraniti hočemo dobre zakone in staro vero in Boga svoje mladosti. Z nami je papež. Pridi!« — Bresci je za trenutek okleval. Frfrajoče obleke došleca! — Pa še ta ropotija: blagoslavljanje zastave, papež in vera! Ne, ne! To ni vse skupaj nič. Razen tega se je izjavil osrednji odbor, da je Bresci med njihovimi najboljšimi in najbolj nadebudnimi možmi. Zaupali mu bodo važne stvari. In on ve, kako počasi gre tu s potrpljenjem in s tako zvano pravičnostjo, preden prideš na zeleno vejico. Ne, stokrat ne!

Med socialnimi demokrati⁸ so zelo premišljeni in resni možje. Ljudje, polni srca in preudarnosti. Verujejo, vidijo možnost napredka samo v vojni. Tudi zakone hočejo obdržati. Ne kralj, temveč kapital,⁹ prekomerne dividende,¹⁰ te jih bodejo v oči. Ali je to prav ali ne? — Nato imaš razboritejše tovariše, po večini mlajše, ki so jim stari predolgočasni, ki se jim stvar zdi vse preveč dolgovozna. Videti morajo kri, slišati pokanje! Zborovanja in govori in celo stavke, jim vse premalo zaleže. Treba je dinamita!¹¹

Ti mladi se odtegujejo in imajo na skrivnem zakotna zborovanja! Bresci je med njimi eden prvih. Starejši voditelji bi jih radi mirili. Zaman. »Saj ste nas učili,« pravijo, »da je vsak kapitalist¹² zločinec. Dobro, kaznujemo jih sami, ko se vi obotavljate. Vi niste dosledni. Mi pa hočemo biti. Rekli ste nam tudi, da je vsako podedovano bogastvo zlo, krivica nasproti revežem. Dobro, čemu potem čakate, da bogastvo še naraste in se dedna moč še okrepi? Navadni milni mehurčki ste in nič drugega. Rekli ste nam, da vsaka vlada podpira gosposko in se upira meščanski enakosti. Zakaj potem ne strmoglavite knezov in ne izzovete prevrata? Širokoustneži, zakaj ne zažgete Kvirinala?¹³ Gledali smo vas cela leta. Dejali ste: na Boga nikar ne upajmo. In odstavili smo njega in gosposko. Toda v zameno nam niste dali ničesar, ne boljšega boga, ne reda in ne gosposke. S svojimi lepimi, omamnimi besedami ste nas vodili za nos. In izživiljate se v svojih strankarskih razprtijah, da se posmehuje ves svet. Drugim celo popuščate ali se ž njimi nemara celo pogajate. Tako vas nismo razumeli. Za nas je to vse krvavo resno. Proč z vladajočim redom, doli z vladarji! Sklepi naši so plodovi vaših nauk. Mi bomo osrečili ljudi, vi jih pa le mamite.« —

Tako so govorili in pretiravali in se pozivali na črno zastavo nihilizma.¹⁴ Sleherni predstavnik golega razuma, vsako ognjeno srce socialnega demokrata je moralo priti do tega anarhističnega spoznanja. Eden od njih je bil Bresci.

V srcu se mu vžiga srd zoper vse, kar nosi staro ime, staro posest in staro postavbo. Bil je eden najdrznejših. Zaupali so mu takoj težke naloge. Ne da bi količkaj vztrepetal, tvega svoje življenje. Živi v neprestanem anarhističnem hrupu. Gluh je že za glasove svoje vesti. Slep ga rdeče, krvavo sovraštvo. Da, njega, ki bi rad strmoglavil vse kralje, navdaja občutek, da je sam kralj, vseмогоčnik in bič sveta. Polašča se ga mračen

⁷ Osnovano na temeljih Kristusovega nauka.

⁸ Demokrat v pravem današnjem pomenu je človek, ki se bori za soodločanje ljudstva glede njegove usode.

⁹ Danes splošna označba za skupino ljudi, ki živi samo od tega, kar ji vrže denar

¹⁰ Del dobička.

¹¹ Močno, učinkovito razstrelivo.

¹² Človek, ki živi samo od tega, kar mu vrže denar.

¹³ To je bivališče italijanskega kralja in velja splošno kot označba za italijansko vlado.

¹⁴ Struja, ki hoče razbiti vse obstoječe družabne in državne temelje.

gon po veličju. Steje se za odrešitelja in zveličarja usužnjenege sveta. In v enem izmed takih trenutkov se zgodi, da sproži samokres v kralja svoje domovine.

Kako bled vendar je slonel čez prizidek, kolikor ga v tem ni oviralo omrežje, ubogi Bresci, ki mu gotovo še ni bilo pet in dvajset pomladi. Kje je zdaj črno utripanje njegovih oči, mogočni hlad njegovega čela in one ponosne besede pred sodniki: »Non ho niente a dirvi!«? »Nič vam nimam povedati.« Ko ni več videl tovarišev, ne slišal živioklicev in je zanj umrl šum sveta, ko je celò sonce vzhajalo in zahajalo kakor prej in so ptice ob jutrih žvrgolele kakor nekoč in so vlaki brzeli po ravninah, prav tako kot nekoč, je opazil, da se z njegovim dejanjem ni spremenilo prav nič razen dejstva, da je on sam postal ubog izgubljen človek. Ponavljam, da se je v tistem hipu skrušil.

Začel je preklinjati svoje tovariše. Zakaj mu niso vsaj pomagali? ali ga morda osvobodili? ali ž njim celò umrli? Bog ve, ali ga niso že zdavnaj pozabili. In bati se zdaj novega kralja? Ne, oni stari, pošteni socialni demokrati so bili pametnejši ljudje! In še razumnejši je bil njegov sivi oče, ko mu je pisal: »Sam ne poboljšaj sveta in tudi vi vsi skupaj ga ne boste poboljšali. V dinamitu ni pravega leka. Svet je samo bolan in potrebuje poštenega zdravila. Pa ne dinamita! Pot pravice je druga, figliuolo¹⁵ mio, tako je ne dosežemo.« —

Ali zdaj je prepozno! Storil je korak, od vere k neveri, od katoliško vzgojenega vaškega otroka do prevratnega socialnega demokrata in morilskega anarhista ter dosmrtnega jetnika. Zdaj je vse izgubljeno! Oh, kaj bi lahko bil v razrvanem svetu s svojo ognjevitostjo in gorečnostjo in neugnano mladostjo! Če bi se bil dal navdušiti od evangelijskega kakor od črne zastave, kako blagoslova bogat voditelj bi bil lahko postal! Tako pa je le dosmrtni kaznjeneec!

»Giacomo!« sem vprašal, »ali bi ubogi Bresci ne smel malo na sprehod po vrtu? Ali bi mu ne mogli semtertja za kratek čas dati v ječo kakega ptička ali rožice ali celò neustrašnega otroka?«

Giacomo se je smejal s svojimi neusmiljenimi sivimi očmi. Takšen morilec! Samo duhovnik bi smel k njemu. Pa ga ne mara.

Moj prijatelj je z nezmanjšano slastjo vgriznil v rdečemesnato breškev in potem na šahovnici brezbržno premaknil kmeta.

Čez nekaj let sem bral v časniku, da je Bresci umrl. Duhovnik je molil ž njim. Oba skupaj so čuli izgovarjati besede: »Padre nostro, che siete in cielo! — Oče naš, ki si v nebesih!«

Torej se je od samokresa vendarle vrnil k otroku domovine, k očetu, k vaški cerkvi, od anarhista h gospodarju vsega reda, vse pravičnosti in vse ljubezni! V rokah mi je omahnil list in ves pretresen sem mislil: »Naj bi se verni svet vendarle ne utrudil v stremljenju, da dosežemo na zemlji socialno pravičnost, kakršno oznanja blagovest. Toda popolna družabna pravičnost brez razpok in madežev je šele zgoraj.« — In zato, dá, že zato mora tam zgoraj biti brez dvoma nekaj velikega in lepega.

¹⁵ Sin moj!

Bog pozna skrivna nagnjenja našega srca, mero slabosti, skušnjave, ki zanje misli, da je dobro, če nam jih pošlje, potrebno pomoč, da jih prenesemo, zakaj ne bo nas pustil skušati čez naše moči: S kakšno tolažbo, s kakšnim mirom nas mora navdati ta misel? Kaj je slajšega, ko da se brez pridržka dajemo Njemu, ki je vse storil za svojo ubogo stvar, in se izgubimo vanj po iskreni združitvi naše volje z njegovo. Lamennais.

Življenje velike žene

(Nadaljevanje.)

Terezija pravi o sebi dobesedno takole: »Možno je, da bi se popolnoma motila, nikakor pa ne da bi lagala. Po usmiljenju božjem bi rajši trpela tisoč smrti: Jaz povem le to kar slišim« (Notranji grad, IV. pogl. 2). Dobro je, da to vprašanje o zamaknenjih sv. Terezije nekoli osvetlimo, zlasti še, ker bo to marsikateremu bralcu prav prišlo, da ve braniti svojo vero in prepričanje. Dobe se namreč »znanstveniki«, ki sicer visoko in mogočno vihite svojo besedo, toda o kaki pravi in trdni znanosti ni govora. Vse njihove trditve, ki so dokaj drzne in včasih nič manj nesramne, slone le prevečkrat na zgolj domnevah. Pri tem uporabljajo veliko slovstva, navedejo celo armado vseh mogočih pisateljev, ki pa prav tako zidajo na domnevah, in potem se zdi, da je tisto, kar je še čisto negotovo in prav nič dokazano, naenkrat gotovo in neomajno. Žal je le preveč res, da premnogi katoličani rajši verjamejo takim »znanstvenikom«, kakor pa katoliškemu nauku, ki sloni na trdnih temeljih narave in nadnarave.

Danes je vsakomur, kdorkoli se resno potruji, da vprašanje razčisti, jasno in dokazano, da ni mogoče prividov, mističnega stanja izvajati iz histerije, nervoznosti ali blaznosti. Nič nočemo zakrivati, kakor to nekateri iz neupravičenega strahu delajo. Obratno, nam se zdi celo važno, poudariti, da je bila Terezija skoro celo svoje življenje bolehnna, da se je to stanje spreminjalo le toliko, v kolikor se je stopnjevalo do najvišjih vrhuncev in zopet nekoliko ponehalo. Njeno telo je postalo na ta način čudovito občutljivo in dojemljivo. Tudi hotela je trpeti in sicer v hrepenenju po še bolj popolnem očiščenju. Slednjič je s težkimi krizami z nepopisnim trpljenjem svoje uboge človeške narave plačala čudovita zamaknenja, ki je bila vanje povzdignjena. Če že navadno miselno delo človeka izčrpa, kako mora šele tako izredno stanje ekstaze na človeka vplivati. Potrebno je poudariti, da Terezija, ki je bila izvoljena za to izredno stanje in poslanstvo, ni mogla biti drugačna, kakor bolehnna in s trpljenjem križana.

Mnogim se zdi bolj primerno »velike milosti«, ki hočemo o njih govoriti, postaviti bolj v ozadje, da celo podcenjevati. Brez dvoma so te notranje besede, ta razodetja, videnja in zamaknenja le postranskega pomena. Bistveno je le to nepovedljivo združenje z Bogom, ki je v njem Terezija Boga spoznavala, uživala in čutila. Poudariti pa moramo, da ta izredna stanja svetnice moremo vpisati le v kolikor nam o tem ona govori in ji mi skušamo slediti. Ona sama je tem prividom in zamaknenjem pripisovala največjo važnost. Videla je v tem nekako izhodišče svojega polnega prenovljenja. V enem izmed ohranjenih pisem sv. Petru Alkantsarkemu, slovečemu frančiškanku, piše takole: »Naš Gospod mi je dal to željo — Njemu služiti in živeti popolno življenje — in r a s t v čednostih, od tistega dne, ko me je oblagodanil s to molitvijo miru in z zamaknenji. Ugotovila sem to izboljšanje sama pri sebi, ko sem bila po mnenjih do tedaj nepopolnost sama. Ta zamaknenja in videnja porode v meni veliki učinek, ki bom o njem govorila. Če je v meni kaj dobrega, mi prihaja od tod...« In sv. Peter Alkantsarski v svojem odgovoru na to pismo potrjuje mnenje svetnice z naslednjimi besedami: »Odkar ima ta videnja, je bolj in bolj napredovala po načinu, ki o njem govori sv. Tomaž.« Omeniti moram tudi to, da te nadnaravne milosti niso bile brez velikega vpliva na njen apostolat in njeno delo glede popolnega preustroja karmeličanskega reda.

Brez opogumljenja, ki je dohajalo prav potom te milosti, bi se bržkone nikoli ne drznila započeti tako nevarno kakor težko delo.

Tako si moremo predstaviti važnost teh velikih milosti za ravnanje sv. Terezije, ne da bi pri tem zapostavljali njeno mistično stanje. Res je, da je možno pri zamaknjenju tudi del neke čutnosti, toda s tem je rečeno le, da so to prve postaje, ne pa že končno stanje. Sv. Janez od Križa pravi dobesedno takole: »Le malo duš je, ki dosežejo to visoko popolnost (namreč stanje zamaknjenja brez sleherne čutnosti). Vendar poznamo nekaj takih, ki so dosegli to izredno stanje: so predvsem tiste duše, katerih čednost in duhovnost ali miselnost naj se po delu njih duhovnih otrok naprej in naprej razširja. Bog naklanja posameznim očakom družin bo-

Champaigne: Sv. Terezija v pogovoru z Jezusom

gastva in časti, ki so v gotovem razmerju od Boga določenega dela njihovih potomcev, v tem primeru v smislu izredne milosti.«

Kakšen čudovit pogled na življenje sv. Terezije se nam nudi prav spričo te misli. Določena je, da pridobi za Kristusa nešteto duš, da postane mati v najbolj duhovnem pomenu besede, da v moči čistega življenja, odpovedi in trpljenja pomaga pri prerajanju Evrope.

Tu moramo poudariti čas, ki je v njem Terezija živela. Prav takrat, ko so podjetni portugalski in španski pomorščaki, vojskovodje in trgovci tistega časa odkrili morskot pot na vzhod v bajno Indijo, na zapad v Ameriko, ko so se razgrnila pred očmi evropskih narodov neizčrpna bogastva vsega sveta in sta se začeli razcvitati trgovina in obrt v nezaslišanem obsegu in moči, ko se je začelo razvijati gospodarstvo na novih podlagah in z novimi sredstvi, ko je tako imenovani humanizem ali doba prerojenja obudila veselje in težnjo po čim večjem napredku in čim večjem razmahu prosvete med najširše plasti ljudstva, prav tedaj je bila Terezija poklicana, da v tem tako čudovitem času vrši svoje tiho in vendar tako silno poslan-

stvo.' V tem času, ki je ves posveten ves zakopan v čisto zemeljsko življenje, ves predan uživanju novega bogastva, novih opojnosti, ves poln zmagoslavja nad doseženimi uspehi, kliče Terezija tem ljudem, tem močnikom in neverjetno podjetnim sodobnikom: »Nov svet iščete — jaz ga poznam, ki je vedno nov, ker je večn. O vi pustolovci, vi zmagovalci, ki ste podjarmili Ameriko, jaz poizkušam vse bolj težko nalogo, vse bolj junaško, kakor so vsa vaša podjetja. Za ceno tisočerih bolečin, ki so mnogo bridkeje kot vaše, za ceno prezgodnjega groba si bom osvojila ta svet, ki je večno nov in večno lep. Dajte, sledite mi — in videli boste! In vi, ki Njega tajite, ki so po Njem vse stvari nastale, v resnici vam povem, da sem Ga videla in da brez Njega ta zemeljski svet, ki ga On podpira in ki ste nanj tako zelo ponosni, da bi ta svet brez Njegove roke zapadel blaznosti in poginu.«

In končno je ta žena, ki je to svoje poslanstvo započela, vendarle zmagala. Vzbudila je sile, ki so skozi stoletja vzdržale viharji napad sovražnika. In celo v našem času je njen pogumni zgled dobrota in tolažba.

Terezija je v tem času, ko započenja to svoje delo, stara skoraj 50 let. Njeno navdušenje je prevdadjeno, njen razum dozorel, njena volja trdna mukoma in večkrat na prav trdn način si je pridobila še izkušnje. Dobro ve, kaj in kakšno je cerkveno življenje, pozna tudi samostanske prilike. Pozna duhovščino, pozna redovnice, redovnike, škofe in spovednike in učene teologe. Že naprej sluti goro težav, spletk in zahrbtnosti, katerim se bo morala izpostaviti. Že naprej vidi, kako jo bo rodno mesto obsojalo, kako se bo celo magistrat postavil proti njej, kako jo bo kralj sam in nato še papeški nuncij sumničil. Toda ona je pripravljena, z dušo in telesom pogumno hiti v ta tako neenaki boj. Njen razum je posvarjen, njena previdnost stoji na straži in njeno ubogo, od boleznij izmučeno telo je postalo instrument, do skrajnosti občutljiv, ki na njem lahko igra Duh božji svoje večne načrte.

(Dalje prihodnjič.)

P. JUSTINIJAN WIDLÖCHER O. CAP. — B. P.:

„Pridite in pogledjte!“

Na neki gomili irskega pokopališča, vasice Doneraile, stoji križ z napisom: »Učenik, kje stanuješ? — Pridite in pogledjte!« Pod rušo, ki je bogato okrašena s cvetlicami, počivajo telesni ostanki gorečega duhovnika in pisatelja Sheehna. Predno je za večni počitek poslednjikrat zatisnil svoje trudne oči, je hotel svojemu dobremu ljudstvu zapustiti vprav isto tolažbo, kakor jo je bil zapustil nekoč Jezus svojim zvestim. Dozdaj so irski možje in žene leto za letom, dan za dnem z iskreno otroško vero sledili njegovim pridigam; duhovnikova beseda jih je krepila, da so zaupno zrlj v smrt in v večno zarjo srečnejših dni. Globoko hvaležni bodo poslej obiskovali njegov grob, in se v molitvi spominjali pred Bogom njegove svečeniške duše. Razveselili se bodo, če jim bo še iz groba govoril in tako odnesli spominek iz pokopališča v svoje trdo, delavno življenje. In za svoje pobožno, globokoverno ljudstvo ni mogel najti lepšega, kakor vprašanje in odgovor pri Janezu.

Kako sladek spomin vzbuja ta evangelijska beseda. Spominja tistega

¹ Primerjaj Franc Terseglav: Med nebom in zemljo. Mohorjeva knjižnica 44. Celje 1931. Kogar zanima in ima veselje, da bi ta čas še bolje spoznal, naj bere to izredno zanimivo pisano knjigo. Je skoro edina svoje vrste.

srečanja z Bogom, s katerim kliče Bog v svojo službo. Krstnik je z dvema učencema prigovarjal ob Jordanu. Videl je Jezusa mimo iti in dejal: »Glejte Jagnje božje!« Učenca sta sledila temu migljaju. Jezus pa se obrne, in ko ju vidi, da gresta za njim, jima reče: »Kaj iščeta?« Odgovorita mu: »Učenik, kje stanuješ?« Odgovori jima: »Pridita in pogledta.« Šla sta in videla, kje stanuje in sta tisti dan ostala pri njem. Bilo je okrog desete ure.

Evangelist Janez, ki to srečanje opisuje, ni mogel več pozabiti ure, v kateri je prvokrat zaslišal Gospodov glas in njegov klic, ko je prvokrat zagledal večni odsvit Jezusovega obraza polnega milosti in veličastva, ko ga je zajela vera in zvestoba do božjega Odrašenika, da je prisrčno temu tuju in popotniku prožil svojo roko in ga vprašal: »Učenik, kje stanuješ?« V tisti uri ga je Bog poklical k veri, k nasledstvu, k večnemu življenju. »Pridite in pogledta!« Bilo je okrog desete ure. Takega srečanja, božjega klica in dobrodošlice Boga samega se ne pozabi nikoli več.

Mali dogodek na Jordanskem pašniku je predpoda za življenje vsakega katoliškega kristjana. Mi smo tudi v naši katoliški veri srečali Jezusa na Galilejskih livadah, slišali smo njegov glas, ki je bil poln milosti in resnice, priznali smo na njegovo vprašanje: »Ti si Kristus, Sin živega Boga«, pokleknili smo in ga jokajoč prosili: »Pojdi od mene, ker sem grešen človek!«; živeli smo v duhu osmih blagrov, da bi bili pripušteni vstopiti v njegova večna bivališča in da bi dobili na naše vse življenje vprašujoče vprašanje »Učenik, kje stanuješ?« ob nebeških vratih tolažilni odgovor: »Pridite in pogledta!« Takrat ko bo večna tema zajela naše telesno oko, bo gledala naša duša nebeško svetlobo in veličastvo Očetove hiše. Nikoli ne bomo pozabili tistega trenutka, ki bo pomenil za nas začetek neminljive sreče. Ob kateri uri se bo to zgodilo? — — —

V pismu Tesaloničanom piše sv. Pavel: »Potem bomo vedno z Gospodom. Tolažite se torej med seboj s temi besedami.« Opominja zatirane in preganjane še mladega krščanstva na tisto upanje, ki ves svet premaga in na večno srečanje z Bogom, za katerega je treba zastaviti vso zvestobo svojega življenja: »Vi pa bratje moji, niste v temi, da bi vas ta dan zalotil kakor tat. Zakaj vi vsi ste otroci luči in otroci dneva, nismo otroci noči in ne teme. Torej ne spimo kakor drugi, ampak čujmo in bodimo trezni...!«

Napis na grobu irskega duhovnika je postal kašipot k božjemu veličastvu. V tem svitu je hotel Sheehan še po smrti voditi duše svojih župljanov. In ti so ga veselo razumeli. Saj so že stoletja tako prisrčno zaupali na onostransko resničnost življenja. Grozno preganjani iz votlin, iz gozdov, v lakoti in pregnanstvu so upali samo na srečanje s Kristusom. Samo ob sebi umevno so se tolažili z besedami: »Pridite in pogledta!« Zastora med časnostjo in večnostjo niso videli več; dejansko resnični svet zanje je bil le v katoliški veri in upanju.

V tej veri in pričakovanju je molil v ječi v Lewesu učitelj Tomaž Ashe: »Pomagaj mi nositi tvoj križ, o Gospod!« in zaupno je umirajoč sklonil glavo z besedami: »Kaj ne Oče, dober boj smo bojevali!«

V kolikor se verna duša sprostí zemlje in same sebe, se povzpno vse njene misli, vse njene želje in se izlivajo vanj, katerega edinega ljubi. Nato vzdihuje zavolj vezi, ki jo teže in še zadržujejo tod. Gnana od ljubezni, ki neprestanó raste, bi želela streti svoj umrljivi oklep in se zavihteti v naročje neskončnega bitja, po katerem vzdihuje, in se pogrezniti vanj in izgubiti na veke. »Kdo mi da peroti kakor golobu, da bi zletela in počivala?«

Lamennais.

Božji služabnik dr. p. Viktricij Weiss

(Nadaljevanje.)

P. Viktricij kot provincijal

Za ohranjenje pravega redovnega duha so velike važnosti vsakoletni obiski, ki jih mora p. provincijal izvršiti po vseh samostanih svoje provincije. Vsak pater in brat lahko razodene svoje potrebe in zadeve p. provincijalu. Le-ta pa ima dolžnost ob sklepu vizitacije skupno celo družino opozoriti na prestopke vodila in konstitucij. Opomini p. Viktricija so bili tako ljubeznivi, očetovski, da ni bil nihče razljuben, a je vendar vsak spoznal, kaj mu manjka v redovnem življenju. Ta ljubeznivost p. Viktricija je rodila v srcu podložnih trdne sklepe poboljšanja.

Zelo težavna, a obenem važna dolžnost p. provincijala je, s svojimi svetovalci nastaviti v posameznih samostanih zmožne in vestne predstojnike ter odločiti za razne službe modre članc.

P. Viktriciju se je tudi to prav dobro posrečilo, da je z vso modrostjo in ljubeznijo odločil za vodilna mesta primerne osebe. Res je, da v tem pogledu ne more provincijal vsem ustreči, ker mora imeti v vidiku ne samo dobrobit enega samostana ali ene redovne osebe, ampak cele provincije.

V svojih odločitvah in predpisih, ki so se tikali cele provincije, je zlasti poudarjal dolžnost vseh skrbeti in gojiti notranje življenje, se vaditi v krščanskih, redovniških čednostih.

Tudi za patre misijonarje je izdal v posebni knjižici modra navodila, katerih se naj drže, da bo božji blagoslov spremljal njih delovanje za zveščanje duš.

Pod njegovim provincijalnim vodstvom je sprejela bavarska kapucinska provincija na željo takratnega generala p. Bernarda iz Andermatta misijonsko postajo med aurakanskimi Indijanci. Z vso vnemo je spodbujal prve misijonarje, ki jih je tja poslal ter se vedno očetovsko za nje brigal. Posledica je bila, da se je ta misijon dobro razvijal. Ti misijonarji so pa res zelo potrebovali take očetovske skrbi, ker so se morali boriti z mnogimi težavami.

Po vseh samostanih je p. Viktricij pospeševal dobro ureditev knjižnic. Pod njegovim vodstvom se je ustanovilo več novih kapucinskih naselbin. Nadalje je še omeniti, da je bilo takrat ustanovljeno tako imenovano »Delo serafske ljubezni« za mladino. Sicer je ta naprava v prid mladine, otrok, samostojna in neodvisna od bavarske kapucinske provincije, saj je več ali manj v rokah svetnih, uglednih oseb. A v začetku pa je bavarska kapucinska provincija nudila temu delu zmožne patre, ki so pripomogli, da se je pričelo in okrepilo.

V Altöttingu je bil sezidan takrat tudi »Dom duhovnih vaj«. Duhovne vaje vodijo tam patri kapucini. Še dandanes ne mine tedna, da ne bi imeli kapucini tečaja duhovnih vaj. — Sploh se je veliko dobrega storilo v provinciji ob času provincijala p. Viktricija. Ne bomo omenjali še mnogo drugih njegovih izvrstnih naprav v njegovi provinciji, ker se tičejo več ali manj samo redovnega življenja. Pri vsem raznovrstnem, vsestranskem delovanju pa ni zanemarljivo p. Viktricij duha molitve. Molitev, premišljevanje in skrb za notranje življenje je smatral za najvažnejše opravilo. Četudi provincijal, se je vendar pridno udeleževal skupnih samostanskih vaj pobožnosti, molil vsak dan sv. križev pot. Za premišljevanje, pripravo za sv. mašo, za zahvalo po sv. maši, za duhovno berilo je uporabil vedno

enako določeni čas. Njegovo večkratno provincijalno službo zaključimo z besedami nekega takrat živečega patra: »Če je bil kdaj kak provincijal voljen zaradi rednega čednostnega, zglednega življenja — je bil gotovo p. Viktricij.«

DR. P. HILARIN FELDER O. CAP. — ATOM:

Franciškansko veselje

Prav za prav ne čednost, ampak prijeten vonj vseh čednosti, ki smo jih do sedaj premišljevali, vedno trajajoči pomladni čar frančiškanskega življenja, majniško zlato vzdušje celega frančiškanskega pokreta, to je veselje ubožca in njegovih učencev. Ono je prav zato tudi značilen znak frančiškanskega vzora in tvori takorekoč ubran okvir, ki ga oklepa.

Frančišek sam je bil že po naravi radosten in vesel, kakor pričujejo njegovi trije tovariši. Beseda »Od mamice je prejel veselo naravo,« velja gotovo pri njem. Gospa Pika, ki je bila po rodu iz radostne, petja in zvokov polne Provence, mu je podarila tako veselo sree, da se nikdar ni dalo pooblačiti z mračno, preračunljivo, trdo trgovsko dušo njegovega očeta Petra Bernardona. Tudi soudeležba pri očetovski obrti mu mladostnih radosti ni pokvarila. Pameten in v kupčevanju izurjeni trgovčev sin je ostal sončni otrok, »življenja vesel mladenič, poln radosti, povsem udan šali in petju,« kakor se izražajo njegovi življenjepisci.

„Gaya scienza“, to je »vesela znanost« trubadurjev (pevcev ljubezni) je še bolj očarala njegovo pesmi polno pojmovanje življenja. Vsi veliki in mali dvori, vsa mesta in mesteca Italije so tedaj odmevala od rim in naprevov truverjev in žonglerjev, viteških pesnikov in igravcev. Frančišek sam je zapustil svojemu rojstnemu mestu »dvor« takih veselih fantov. Dal si je napraviti dvobarvno obleko muzikanta (igravca), vzel v roke žezlo in šel tako kot kralj mladine od slavnosti do slavnosti, povsod »prvi v šali, burkah in pesmih«.

Vso to šalo pa je vršil s sveto resnostjo. Saj vitez in če le mogoče knez je hotel postati in brez veselega obnašanja trubadurjev, si zaenkrat viteštva ni bilo mogoče misliti. Kjerkoli naletimo na viteške dvore in viteške turnirje, najdemo dvorne in viteške igravce. Vitezi sami so si šteli v čast, da znajo prav tako spretno ravnati z liro kakor z mečem. Veselost je bila takorekoč prva izmed lastnosti, ki so se vitezu spodobile. »Novoimenovani vitez mora biti vesel«; tako se glasi v nekem pouku o viteštvu. »kajti to je rokodelstvo orožja: Velik vrišč na bojnem polju in veliko veselje doma«. Frančišek je bil tega tako prevzet, da se celo v ječi in verigah ni dal spraviti ob svojo veselost. Ko je z vitezi svojega rojstnega mesta v Perudži koprnel v jetništvo in so bili vsi drugi žalostni in slabe volje, je on edini ohranil svojo neporušljivo veselost.

To duševno razpoloženje pri njegovi spreobrnitvi h Kristusovemu viteštvu ni bilo zadušeno, ampak prestavljeno v duhovni in nadnaravni svet in s tem mogočno dvignjeno. Pri vsakem koraku, ki ga je napravil na potu k novemu poklicu, opazajo življenjepisci vedno večjo in večjo radost njegove duše. Poročajo o videnju, ki mu je prvič razodelo duhovni viteški poklic, in pristavljajo: »Od te ure dalje je bil s tolikim veseljem napolnjen, da se ni mogel več obvladati, temveč je moral svojo notranjo radost v družbi ljudi nehoti razodeli. Pripovedujejo, kako je svoje viteško mišljenje do Boga s tem začel udejstvovati, da je gobavcem izkazoval junaško ljubezen

in poudarjajo, kako je pri tem, po človeško govorjeno, ostudnem in odbijajočem delu občutil prekipevajoče veselje. Pišejo, kako mu je njegov božji fevdni Gospod kmalu nato dal natančnejše oznanilo o njegovi bodoči viteški službi, in pripominjajo, da ga je nad tem prevzel prekipevajoč občutek radostne pobožnosti. Končno opisujejo, kako je kot dovršen Kristusov vitez nastopal s tem, da je v francoščini prepeval duhovne pesmi ljubezni. Ko so ga roparji ustavili in vprašali kdo da je, jim je odgovoril:

Padovanino: Marijino Vnebovzetje

»Jaz sem pesnik ljubezni velikega Kralja, kaj vas to briga?« Hudobneži so ga prijeli, grdo z njim ravnali in ga vrgli v jamo polno snega ter se mu posmehovali: »Tukaj leži ti kmečki pevec božje ljubezni!« On pa otrese sneg, zapusti jamo in poln veselja prične po polju in gozdu prepevati slavo božjo.

Na ta osnovni glas veselja je ostalo uglašeno za naprej celo njegovo življenje. Tomaž Čelanski zagotavlja: »Vedno se je trudil svetnik, da bi ostal v srčnem veselju, da bi ohranil milost sv. Duha in olje radosti. Z največjo skrbnostjo se je ogibal najhujšega zla slabe volje... Z neporušljivo ravnodušnostjo in radostjo je pel

sebi in je pel Bogu v svojem srečju pesmi veselja.« Njegovo neprestano hrepenenje je bilo, ohraniti se znotraj in zunaj v veselja polnem razpoloženju. Tudi v krogu svojih bratov je znal občutek radosti tako čisto poudarjati in spraviti v tako popolno soglasje, da se je človek čutil kakor prestavljenega v skoro nebeško ozračje. Isto veselo razpoloženje preveva občevanje svetnika z vsemi ljudmi. Celo njegova spokorna pridiga postane psalm veselja in samo, da se je on prikazal in nastopil, je bilo povod k enotnemu prazniku za vse razrede prebivalstva.

Veselje je prevzemalo celo njegov neprestan jok zaradi trpljenja božjega Zveličarja in zaradi njegovih, kakor je mislil, nešteti in velikih grehov. Bonaventura posebno poudarja to potezo v značaju svetnikovem z besedami: »Nikdar ni prenehal v dežju solz čistiti svojo dušo, ko je hrepenel po čistosti nadnaravne luči in se malo zmenil za izgubo telesnih moči. Čeprav pa je prelil cele potoke solza, je bil vendar napolnjen z neke vrste nebeško radostjo, ki je vzradoščala njegovega duha in njegov obraz. Zaradi brezmadežnosti njegove svete vesti je bil tako prevzet od mazilnega olja veselja, da se je njegov duh neprestano potapljaj v Bogu in je venomer pel slavospeve o božjih delih.« Tomaž Čelarnski pripoveduje, kako sta notranja melodija in sladki piš sv. Duha pri Frančišku izzvenela v nazunaj slišne francoske pesmi ljubezni, in pri tem pristavlja: »Večkrat je s tal vzel kos lesa, kakor smo to videli z očmi, ga položil na levo roko, v desnici pa je držal s pomočjo niti upognjeno paličico in je z njo drgnil les kakor kak inštrument s strunami in je obenem (po načinu trubadurjev) delal gibe in prepeval francoske napeve o Gospodu. Včasih se je ta velika radost sprevrgla v solze in slavospev je končal s sočutjem nad Kristusovim trpljenjem.«

Veselje je omililo in posvečevalo celo njegovo lastno trpljenje in bolezn. Trije tovariši pripominjajo: Njegovo srce se je tako radovalo v Gospodu, da je bilo njegovo oslajeno in zmrtvičeno telo dovolj močno, z največjim veseljem prenašati vse trdo in grenko za Gospoda Boga.« In če je tudi njegovo trpljenje postalo pravo mučenje, se je smehljaj in ostal poln radosti.

Le enkrat, ko se mu je bližala smrt, ga je hotela zapustiti njegova običajna veselost. Trpinčen od neizrekljivih bolečin, se je neko noč boril v goreči molitvi za viteško junaštvo do konca. Tedaj je v duhu slišal tolažljivi glas: »Veseli se, brat, in raduj se v svoji slabosti in bridkosti in zaupaj tako neomajno, kakor bi bil že v mojem kraljestvu.« Sledeče jutro je njegova duša poletela najvišje in spenil je visoko pesem veselja, ono sončno pesem, ki pusti, da »se vse naravno veselje in vse radosti v naravi in vse nadnaravne radosti v Boga verujoče in Boga ljubeče duše med seboj strnejo in jih pošilja kot kristalno čist vriskajoč vrelec v nebo, notri v ocean božje slave in večne blaženosti. To sončno pesem si je dal v zadnjih dneh in nočeh vedno zopet naprej peti. Ko mu je brat Elija dal na tistem razumeti, da bi se take vrste priprava na smrt vendar lahko slabo razumela, mu je Frančišek smehljaje odvrnil: »Brat, dovoli, da se veselim v Gospodu in nad njegovo slavo in nad svojimi težavami, kajti po milosti sv. Duha sem z Bogom tako pristrčno združen, da se zaradi njegovega usmiljenja pač smem v Najvišjem veseliti.« Par ur pred smrtjo je z uporabo vseh svojih zadnjih sil še zapel 142 psalm. Ko je končal, se je zvečerilo in tudi dan njegovega življenja je šel h koncu. Pojoc se je napotil v svojo večnost.

Slavni mojster Zurbaran (1598—1662) je naslikal svetnika, kako ogleduje mrtvaško glavo. Od tedaj se Frančišek z mrtvaško glavo na podobah in slikah tolikokrat vrača, kakor da bi bila ta upodobitev zanj značilna, in vendar je to vprav predelava svetnika na smešno, naravnost

inmogoča kretnja v njegovem življenju pri njegovi smrti. Njegovo življenje je bila ena sama pesem veselja in »sestri smrti« je pel zadnjo, najbolj ganljivo kitico svoje sončne pesmi. Umetnik veselosti je bil, vedno vesel, kakor zgodovina komaj ima takega podobnega. Če bi ga ne bila imenovala asiškega »ubožca«, bi ga morala imenovati »veselega« Frančiška.

Istega duha veselosti je vtisnil tudi svojemu redu. Prva frančiškanska doba je bila ena sama melodija, polna duševne radosti. Človek je naravnost očaran, če s pomočjo Rožic hodi skozi ta raj. Nežna poezija je tu bolj zgodovinska, kakor bi to mogla biti zgodovina sama. Pa tudi po najstarejših življenjepisih in redovnih kronikah je frančiškanska družina živela stalno v skoro nebeškem veselju. To je tako jasno in znano, da nam ni treba o tem nobene besede več spregovoriti.

Ker so mu bila pota duševnega življenja zelo znana, je Frančišek pač vedel, da je veselje za redovnika neobhodno potrebno. Smatral ga je naravnost kot nezmotljivo zdravilo proti neštetim zankam hudobnega sovražnika. Imel je navado reči: »Tedad se najbolj veseli hudič, kadar more božjemu služabniku vzeti veselost duha. Satan je že igro dobil, če mu je dohod do vesti le toliko odprt, da ga more skaliti z malim praškom in tako omadeževati čistost duha in neomadeževanost življenja, dokler pa je srce napolnjeno od duhovnega veselja, se kača zastoni, trudi, da bi mogla smrtni strup vanjo vbrizgati. Hudiči nič ne morejo Kristusovemu služabniku, če ga vidijo, da je poln svete veselosti. Če pa je duša slabe volje, če je malosrčna in toži, tedaj postane lahko ali plen popolne otožnosti ali se pa obrne k nečimernim radostim.«

Notranja veselost duha pa svetniku ni zadostovala. Njegovi bratje naj bi bili tudi v vsem svojem zunanjem obnašanju in ravnanju veseli. V tej točki je bil neizprosno strog. Nekoč je opazil, da kaže tovariš potr in žalosten obraz. Nad tem ogorčen mu je dejal: »Ne spodobi se, da se božji služabnik kaže pred ljudmi žalostnega in slabe volje; on naj bo vedno dobre volje. Če si grešil, si o tem izprašaj vest v svoji celici in jokaj in zdihuj nad tem pred Bogom. Ko se pa vrneš k svojim sobratom, tedaj odloži svojo žalost in bodi vesel kakor drugi.« K vsem bratom obrnjen, pa je nato še dostavil: »Nasprotniki človeškega zveličanja me zelo zavidajo in ker mi ne morejo uropati veselosti, se vedno trudijo, da bi jo kalili med mojimi brati.«

Zato je veselost v medsebojnem občevanju že od nekaj vzel v program svojega reda. Spominjajoč se evangeljskega nauka: »Ne bodite čmerni kakor hinavci,« je že v prvo redovno pravilo postavil besede: »Bratje naj se varujejo, da se ne bodo kazali v svoji zunanosti žalostne in otožne kakor hinavci, nasprotno, vedno naj se kažejo vesele v Gospodu, radostne in prijazne, kakor se spodobi.« Tej zapovedi je pripisoval toliko važnost, da jo je na nekem generalnem kapiteljnu posebej dal nabiti, da bi le-ta celemu zboru pritisnila pečat veselja.

V resnici so bili redovni kapiteljni po pričevanju očividca Jordana iz Giana veliki prazniki bratovskega veselja. Še več, kardinal Jakob iz Vitrija pravi naravnost, da je bila gojitev skupnega veselja glavni namen letnih redovnih zborov.

Ni bil zadovoljen s tem, da bi bil sam vesel v Gospodu, hotel je, naj bodo bratje oznanjevalci veselja in prinašavci veselja in delivci veselja za svet. Njihovo apostolsko delo naj bi pred vsem stremelo za tem, da bi z besedo in pesmijo in zgledom ljudstvo navajali in navduševali za pravo veselje. Pridigujoč in pojoč naj bi hodili po svetu. Z oznanjevanjem »vesele blagovesti« naj bi kot viteški trubadurji peli slavo Gospodu. »Kajti,« tako se je izrazil še Frančišek na svoji smrtni

postelji, »kaj so bratje družega kot veseli igerci božji, ki naj bi srca ljudi dvigali in nagibali k duhovnemu veselju?«

Frančiškansko veselje smo do sedaj opazovali samo kot pojav. Poizkusimo poizvedeti pri sv. Frančišku tudi za skrivnost njegovega veselja. Še vedno je namreč vprašanje, kateri je posebni značaj in pravi vir frančiškanske radosti.

Predvsem je iz vsega dosedanjega opazovanja razvidno, da pri tem ni šlo za nepravo zlato hrupnega ali čutnega razveseljevanja. Neprestano svetnik priporoča duhovno veselje ali veselje duha in enako goreče, kakor to pospešuje, tako goreče se ogiba onega nepristojnega veseljačenja. Kot nepristojno pa ni smatral samo to, da ima redovnik svoje veselje nad zemeljskim uživanjem in slavo, ampak tudi, da se zabava nad prostaškim smehom in klepetanjem. On, ki je ljubil vse lepo vedenje in vso popolnost, to ni imenoval veselje duha, ampak lahkomiselnost in nemurnost. Izrečno opominja svoje učence: »Srečen redovnik, ki ne najde ne radosti ne veselja v čem drugem, kakor v svetih pogovorih in v delih Gospodovih in ki po njih v veselju in radosti ljudi vodi k ljubezni do Boga. Gorje pa onemu redovniku, ki se razveseljuje nad praznim in nečimernim govorjenjem in s tem ljudi k smehu draži.«

Ne kakor da bi bil Frančišek pozabil, da človek obstoji iz duše in telesa in da je vesel podvig duha k Bogu oviran, če mu pri tem telo ne pomaga. Že prej smo videli, kako milo je svetnik pri vsej strogi spokornosti o teh stvareh mislil in kako pogosto je opominjal, da moramo bratu telesu usmiljeno iti na pomoč, da bo voljno mogel duši služiti. Bilo je pristno frančiškansko, ko je svetniški provincijal Peter iz Teukesbury-a pripomnil: »Tri stvari so potrebne za časno dobrobitje: Hrana, spanec in šala.« In ko je melanholično bratu zapovedal, naj za pokoro spije kozarec najboljšega vina, je zraven pripomnil: »Preljubi sobrat, če bi večkrat dobil tako pokoro, bi imel gotovo boljšo vest.«

Zelo rad je posegel Frančišek tudi po glasbi in petju, da bi razvedril dušo in telo. Tako je nekega dne, ko je bil težko bolan na očeh, poklical tovariša, ki je bil nekoč med svetom glasbenik in mu dejal: »Brat, rad bi videl, da si na skrivej sposodiš gosli, k temu spesniš dobro pesem in preskrbiš mojemu bratu telesu, ki je poln bolečin, malo tolažbe.« Nato mu je odgovoril tovariš: »Zelo se bojim, oče, da bodo ljudje to meni prištevali kot neke vrste lahkomiselnost.« Nato mu je svetnik odvrnil: »No torej, pa pustimo to, sobrat. Dobro je, če človek marsikaj opusti, da ne povzroči pohujšanja.« Ko je sveti mož v naslednji noči čul in o Bogu premišljeval, mu je nenadoma prišel na uho glas plunke s čudovito sladko melodijo. Videl sicer ni nikogar, pa vendar je enkrat od tu, enkrat od tam slišal glasove, kakor od igralca na plunko, ki hodi sem in tje. Njegov k Bogu obrnjeni duh je v tej nežno glaseči se angelski pesmi užival tako nebeško radost, kakor da bi bil že na onem svetu.

Sploh sta glasba in petje bila v najstarejših časih pri redu manjših bratov zelo imenitna. Duhovno pesem so Frančišek in njegovi sinovi povsod in v vseh oblikah gojili, kot koral, kot slavospev in prozo, kot enoglasno ali večglasno pesnitev, v latinski poeziji rim, kakor tudi v ljudskem jeziku. To je bil glavni vzrok, zakaj je bil red petja in glasbe v izredno bogatem času tako priljubljen. To nam razloži, zakaj se je marsikateri umetnostno čuteči pevec pridružil zboru ubogih božjih pevcev in je svojo muzo, ki je dotedaj opevala viteške dogodivščine in zemeljsko hvalo žensk odslej posvetil večni ljubezni in ljubki božji dekli.

Pa prav to mora biti vedno in zopet poudarjeno, da je Frančišek hotel gojiti le duhovno pesem zaradi duhovnega veselja. Dovolj jasno

smo bili to ugotovili. Vedno zopet je imenoval sebe veselega igralca Gospodovega in obžaloval je, da se glasbeno orodje uporablja tudi v druge namene, ne pa edino le v slavo božjo. Vesele igrce Gospodove je imenoval tudi svoje učence, zato ker so harfo svetnih trubadurjev uglasili na pobožnost in ljubezen do Boga. Tako je pisano o bratu Juniperju: »Brat Juniper je bil izreden igerc Gospodov, ker je večkrat v gorečih besedah o Gospodu pel.« Tako o bratu Egidiju: »Vedno je bil ta sveti mož vesel in dobre volje. In če je s kom govoril o božji besedi je bil napolnjen s čudovitim veseljem; v svoji neskončni radosti je tedaj poljuboval slamo in kamenje in storil mnoge podobne stvari iz čiste pobožnosti. Kadar pa je bil deležen kake čudovite božje milosti, se mu je grenko zdelo od Boga se povrniti k jedi. Želel je tedaj, da bi mogel živeti od drevesnih listov, da bi milosti občevanja z Bogom tudi eno uro ne izgubil. Če se je končno zopet vrnil k svojim bratom, tedaj je korakal vesel in radosten, Boga je hvalil, ter dejal: Noben jezik tega ne more izpregovoriti, noben spis tega opisati, nobeno človeško srce pojmiti, kar je Bog pripravil tistim, ki ga ljubijo.«

Podobno je bila za sv. Frančiška radost molitev in molitev prekipevajoč vrelec veselja. Kakor hitro je zato opazil, da ga hoče ogrniti z oblakom temnega duševnega razpoloženja le majhen kakršenkoli dih, tedaj se je z največjo naglico podal k molitvi, da bi dobil nazaj običajno radostno razpoloženje. Tudi bratom je svetoval, naj se pri napadih žalosti hitro obrnejo na Boga. Pripomnil je: »Če je služabnik božji, kakor se pač lahko zgodi, iz kateregakoli vzroka žalosten, tedaj naj takoj začne moliti in naj se toliko časa mudi pred obličjem najvišjega Očeta, dokler mu le-ta zopet ne vrne zdravilne veselosti. Kajti če bi dalje časa vztrajal v žalosti, bo to babilonsko (vsezbegajoče) zlo napredovalo, in, če ne bo končno iztrebljeno s solzami molitve, lahko pusti v duši škodo, ki se ne da več popraviti.«

Tako sedaj razumemo v čem obstoji predvsem frančiškansko veselje in odkod izhaja. Frančišek in njegovi bratje so se veselili nad velikostjo in dobroto božjo, ki se kaže v vsaki stvari in posebno v božji bližini, pred božjimi očmi in v občevanju z Bogom postane srce okrepujoče doživetje. Frančiškansko veselje je veselje v Bogu, pri Bogu, iz Boga: Veselje nad Bogom.

(Konec prihodnjšč.)

Prvi gib naše duše, ki jo preizkuša skušnjava, mora biti, da se poniža, da spozna svojo nemoč in da čimprej z živo vero išče zavetja pri njem, ki je edina njena pomoč: »Gospod, reši me, zakaj utapljam se;« in Bog se bo podvizal, da pride tej ubogi duši na pomoč. Iztegnil bo svojo vsemogočno roko, da ji pomaga: »Zapovedal bo vetrovom in morju in nastala bo velika tišina.«

Lamennais.

P. L. LADISLAV HAZEMALI O. CAP.:

Romarski izlet celjskih tretjerednikov v nedeljo 10. maja 1936 v Slovenjgradec

Minulo je lani 26. maja 700 let, odkar je bila sv. Elizabeta, patrona III. reda sv. Frančiška, po papežu Gregoriju IX. v mestu Perugia na Laškem prišteta k svetnicam. Neštevilna množica se je svečanosti udeležila; sv. oče Gregor IX., ta veliki prijatelj sv. o. Frančiška in njegovih redovnikov, je kot 90 letni starček na glas zaplakal, ko je prvi zaklical: »Sv. Elizabeta, prosí za nas!« Saj sta tolikrat govorila s sv. Frančiškom o

tej preblagi kneginji — sv. Elizabeti Turingiški. Gotovo še takrat ni mislil, da bo on to plemenito kneginjo kdaj k svetniški časti povzdignil, — kakor je že pred njo tudi svojega velikega prijatelja sv. o. Frančiška povzdignil in sv. Antona Padovanskega.

V mestu Marburg na Nemškem, kjer je sv. Elizabeta živela in delovala, so spomin njene proglasitve svetnicam praznovali z največjo svečanostjo, in sicer 1. maja 1236 — torej ravno pred 700 leti — ko so njeno truplo — še popolnoma ohranjeno in nestrohnjeno — vzdignili iz groba in prenesli v cerkev, katero so njej na čast že leta 1235 začeli zidati, a je bila šele čez 150 let dokončana.

Kakor sporoča kronika, se je te svečanosti udeležilo do 200.000 ljudi, mnogo škofov in duhovnikov, pa celo sam nemški cesar Friderik II. On je svojčas zaprosil za njeno roko, ko je bila vdova, a je to čast odklonila. Zato jo je hotel počastiti pri tej svečanosti. Pomagal je prenesti njene svete ostanke v cerkev in pri svečani božji službi je pristopil k njej in ji je položil na glavo krono in svečano izgovoril te-le besede: »Ker Te nisem mogel kronati v življenju kot kraljico, Te hočem s to krono počastiti kot kraljico v nebeškem kraljestvu.«

L. 1235, ko so začeli zidati cerkev na čast sv. Elizabeti v mestu Marburgu na Nemškem, so začeli zidati cerkev tej svetnici na čast tudi v rojstnem kraju njene matere Gertrude, ki je bila pozneje kraljeva žena ogrskega kralja Andreja. In ta rojstni kraj je — naš Slovenjgrдец! Bila je grofovskega stanu grofov Andechs-Meran, ki so imeli svoj sedež na Starem gradu pri Slovenjgradcu. Ostankov tega gradu je sedaj malo; na njegovem mestu stoji namreč sedaj veličastna cerkev sv. Pankracija — župna cerkev starotrške župnije.

Zanimivo je, da je cerkev sv. Elizabete in sedanje župne cerkve v Slovenjgradcu sezidal lastni stric sv. Elizabete, patrijarh akvilejski, Bertold grof Andechs-Meranski; začel jo je zidati leta 1235, ko je bila sv. Elizabeta proglašena svetnicam, dokončal jo je pa leta 1251, ter jo sam posvetil dne 30. aprila istega leta, a kmalu potem (23. maja) je v Akvileji umrl.

Prekrasna cerkev sv. Elizabete v Slovenjgradcu je bila torej kot prva njej na čast sezidana. To je bil tudi povod, da so celjski tretjeredniki k njej poromali, da bi tako dostojno v njenem svetišču praznovali njen 700 letni spomin, odkar je bila k svetnicam prišteta in da bi se priporočili njeni priprošnji in njenemu varstvu, kot patroni III. reda.

V veliko veselje vseh udeležencev smo imeli krasen dan. S posebnim vlakom smo se peljali. Do 350 nas je bilo vseh. Med temi so zavzemale častno mesto naše klarice pod vodstvom čč. šolskih sester v Celju; nad 80 jih je bilo v svojem sinjem kroju — o, to so jih Slovenjgradčani gledali! V lepi procesiji smo šli s kolodvora v mesto in prepevali Marijine litanije. Najprej so šli možje, potem klarice za svojim prekrasnim praporom, v rokah z modrimi zastavicami, potem duhovščina in drugi verniki. To vam je bilo gledalcev na vsej poti v mesto, največ še pa v mestu.

Gospod mestni župnik Jakob Soklič nas je pri cerkvenih vratih ljubeznivo pozdravil, posebno še klarice, za kar se je ena izmed klaric, Žuža Jelica, prav srčkano zahvalila.

Krasne so bile besede, ki jih je gospod župnik Soklič spregovoril na prižnici o sv. Elizabeti, o III. redu, o klaricah itd. Sam Bog mu naj povrne in sv. Elizabeta!

Med sv. mašo so pa slovenjgraški pevci in pevke tako lepo prepevali na koro, da se ne more to z besedo dopovedati; to se more le slišati! Bog jim poplačaj ves trud!

Na popoldanskem programu pa je bila v Starem trgu (10 minut od Slovenjgradca) po šmarnicah ob 15. uri na vrsti prekrasna igra: »Sv. Elizabeta«, katero so mojstrsko igrale naše dične klarice. Vsa čast jim!

Najprej je spregovoril lepe, ganljive besede o sv. Elizabeti ljubljene naše mladine gospod msgr. Ksaver Meško, ki je iz 2 uri oddaljenih Sel nalašč za to prišel k predstavi, da povzdigne vso prireditve sv. Elizabeti na čast s svojo navzočnostjo in s svojimi prekrasnimi besedami. Bog mu bodi bogat plačnik za vse to na priprošnjo sv. Elizabete!

Prekrasna dvorana, v kateri se je igrala ta igra, je delo in last starotrškega župnika Štefana Horvata. Drage volje nam jo je dal na razpolago, in sicer brezplačno, za kar se mu na tem mestu prav lepo zahvalimo.

Naval k igri je bil pa tak, da jih je moralo veliko oditi, ker ni bilo več prostora. In da je bil takšen obisk, je to spet zasluga obeh dušnih pastirjev: v Slovenjgradcu in v Starem trgu. Bog povrni obema!

Ob 18.30 smo zapustili prelepi Slovenjgrдец in se vrnili spet v Celje z najlepšim spominom na prekrasno uspeli romarski izlet.

Bodi še povedano, da so naše klarice pretekli četrtek, na praznik Vnebohoda, igro »Sv. Elizabeta« ravno tako mojstrsko vprizorile v Rogaški Slatini ob 3. popoldne v veliki kino dvorani ob udeležbi velikanske množice iz domače in iz drugih župnij.

Dopoldne so se klarice udeležile velike svečanosti in cerkvi v svoji »parada« obleki. Ta praznik obhaja namreč svetokrižka župnija pri Rog. Slatini svoj patrocini. Popoldne ob 2. je bil govor o sv. Elizabeti v cerkvi, ob 3. pa jo je v krasnih besedah povelečeval znani govornik g. profesor Peter Kovačič iz Celja.

Živel spomin na sv. Elizabeto in njen prekrasni zgled v srcu našega ljudstva, posebno v srcu naših tretjerednikov!

P. **BENVENUT:**

Kaj pravi vizitator III. reda za Dolenjsko stran

Odbor tretjega reda za Novo mesto je že pred dvema mesecema izrazil željo tretjerednikov, da bi radi priredili običajni letni izlet. Odločilo se je, da smo letos pohiteli na Veselo goro pri Št. Rupertu. Na 324 m visokem griču mogočno kraljuje podružna cerkev sv. Frančiška Ksav. Tu je velika in lepo slikana cerkev. Na stropu vidiš slike iz življenja sv. Frančiška Ksav.

Na ta vabljeni kraj so se eni pripeljali z avtom, drugi smo se pa poslužili vlaka. Na Veseli gori smo prešteli, katerih je bilo več. Vseh nas je bilo 62. P. voditelj je imel ob deveti uri službo božjo. Pridiga je bila posebne vsebine. Govornik je našteval znamenite gore iz starega in novega testamenta in poudarjal, kako so gore primeren kraj, kjer se nemoteno, lažje dviga duha k Bogu ali moli, kot pa v nižini. Naj navedem gore, katere je p. pridigar v svojem govoru našteval: Ararat, Horeb, Karmel, Morija, Sijonska gora, Tabor, Oljska gora, Kalvarija.

Med sv. mašo je po prostorni cerkvi mogočno odmevalo ljudsko petje novomeškega tretjega reda. Nato je sledil do druge ure odmor ali počitek. Porabili smo čas, da smo zadovoljili svoje nadležne želodčke in smo se prav po domače razgovarjali ter veselili na dovoljen, dostojen način.

Ob drugi uri smo se zopet zbrali v cerkvi in p. voditelj nam je v kratkih pa jasnih obrisih podal zgodovino slik na cerkvenem oboku ter kratek življenjepis sv. Frančiška Ksav. Nato so sledile pete litanije Matere božje.

To je dan, ki ga je Bog naredil, smo veseli vzklikali že pred litanijami. Bil je namreč lep solnčen dan, ki je privabil na Veselo goro tudi okoličane k litanijam. Ob lepi udeležbi vernikov smo navdušeno peli Mariji na čast litanije ter Marijine popevke. Po litanijah smo se še nekoliko časa krepčali in nato smo jo mahnili v št. Rupert ter smo si ogledali zares lepo župno cerkev in od tu smo polagoma namerili pot proti železniški postaji št. Rupert-Rakovnik.

Z vlakom smo se peljali dobrih 25 minut in smo dospeli v znano Trebnje. Imeli smo tu dovolj časa in smo si ogledali notranjščino trebanske cerkve, društveno dvorano ter vaško okolico. Čas nam je hitro potekel in vstopili smo v novomeški vlak in bili smo prav židane volje v vlaku ter prepevali Marijine pesmi in obnovili z evharističnimi pesmi prelepe spomine na evharistični kongres, ki se je bil vršil v Ljubljani.

Še večkrat tako, smo dejali vsi! Saj bi, ako bi imeli za izlete kaj več pare! Sopara nas je sicer celo pot spremljala, a pare so nas hitro zapuščale in smo prav lahki prišli domov, mislim lahki na žepih.

Na veselo svidenje drugo leto pa na kakšni drugi gori, kliče izletnicam in izletnikom

voditelj novomeške tretjeredniške skupščine.

Pax
et bonum!

Mir in
vse dobro!

P. ANGELIK:

Prihaja čas, ko bo marsikateri, ki se še ni vpisal v Podporni odsek III. reda, prišel v leta starosti in onemoglosti. Ako ne bo imel tedaj dovolj prihrankov, da bi lahko od njih živel brez skrbi do smrti, ali ne bo imel dovolj velike pokojnine in ne bo našel sorodnikov, ki bi ga ljubeznivo sprejeli na stara leta, tedaj bo nastopila zanj beda in prosjačenje. Zelo nerodno mu bo tedaj odgovarjati na vprašanje: »Zakaj se pa nisi vpisal pravočasno v Podporni odsek III. reda? Sedaj bi bil lahko preskrbljen!«

Glavni pogoji za vpis v ta odsek so sledeči:

Kdor se hoče vpisati:

1. Mora biti ud III. reda ali se zavezati, da vanj stopi tekom petih let;
2. se mora preživljati z lastnim delom in ne sme biti odvisen od druge brote bližnjega;
3. ne sme biti star nad 50 let;
4. mora biti naročen na »Cvetje« ali se nanj naročiti.

Kdor potrebuje tiskovine za vpis ali želi kakega nadaljnega pojasnila, se lahko pismeno ali osebno obrne na »Podporni odsek III. reda v Ljubljani, Marijin trg 4« ali na »Župni urad Marijinega Oznanjenja v Ljubljani«.

1. Zakaj moram pri vplačilu stalnih mesečnih zneskov povedati natančno svoje ime?

Že ponovno smo opozarjali v našem glasilu v Cvetju, da mora natančno vsakdo povedati svoje ime in priimek ter stanovanje in ulico, da se ne bi dogajale pomote. Ni namreč vseeno ali se kdo piše Lipovšek ali Lipušek ali pa Lipovšček, kajti pri nas je več članic, ki se popolnoma enako pišejo in se potem lahko zgodi, da se plačilo enega vpiše v dobro drugemu. Nekateri pri vplačevanju zelo nerazložno povedo svoje ime ter jih napačno vpiše dotični, ki sprejme denar, zato naj vsakdo takoj po prejemu potrdila pogleda, kakšno ime je dotični napisal na potrdilo. Najbolje bi pač bilo, da bi vsak, ki prinese plačilo, imel s seboj listek, na katerem bi bilo napisano ime in stanovanje, da bi se na ta način izognili vsem pomotam in neprijetnim posledicam. Opozarjamo pa ponovno, da naj si vsakdo sam pripiše posledice, ki bi zaradi napačne napovedi imena in stanovanja kasneje nastale, zlasti pri dobivanju stalnih mesečnih zneskov.

Če se kateri ali katera preseli, mora povedati staro in novo stanovanje, ker ne moremo pri 900 članih vedeti, kje kdo stanuje, odnosno kje je kdo stanoval.

2. Rada bi plačala nazaj za pet let. Vpisana pa sem v četrti razred Podpornega odseka.

Kakor je bilo že ponovno povedano, ni mogoče več plačati za pet let nazaj, ker je bilo to izjemno dovoljeno le prvih pet let, da nam nihče ne bi mogel očitati, da nimamo obzirnosti do starejših članov Podpornega odseka, ker tega odseka prej sploh ni bilo. Le tistim, ki so prejšnja leta že plačevali za nazaj, se dovoljuje, da lahko dokončajo plačevanje za nazaj.

Sicer pa si lahko pomagata sami. Pravite, da ste vpisana v četrtem razredu Podpornega odseka, to se pravi, da plačujete mesečno prispevek Din 50.—. Ako bi radi dosegli večji znesek, ko bo tudi za vas nastopil čas starosti in onemoglosti, tedaj enostavno prestopite v višji razred in doplačajte to, kar je bilo za višji razred premalo plačano. Dosegli boste na tak način isti cilj, to se pravi, da boste dobivali ob času svoje starosti in onemoglosti še enkrat toliko, kakor bi dobivala sedaj, ko ste vpisana v četrti razred. V petem členu splošnih pogojev Podpornega odseka stoji namreč zapisano: »V času vplačevanja mesečnih prispevkov je vsakemu članu Podpornega odseka dovoljen prestop v višji ali nižji razred.«

Nove knjige

P. Dionizij Andrašec O. F. M. — Serafsko cvijeće. Priročnik in molitvenik III. reda sv. Frančiška. Zagreb 1936. Založila uprava Glasnika Sv. Franje. Cena vez. Din 25.—, usnje Din 60.—. Naročila sprejema uprava Glasnika Sv. Franje, Zagreb, Kaptol 9.

Serafsko cvijeće obsega pregleden in popoln pouk o tretjem redu, obširno razlaga njegovo vodilo in nauk o odpustkih. Poleg tega ima molitvenik, celotni tretjeredniški obrednik in bogato izbiro molitev in raznih pobožnosti, tako da mora povsem zadovoljiti slehernega katoličana, tudi tistega, ki ima največ zahtev v tem oziru. Molitvenik ima prelepe molitve sv. očeta Frančiška na čast sv. Trojici, pobožnost na čast Detetu Jezusu, Imenu Jezusovemu, trpljenju Gospodovem in sv. Rešnjemu Telesu itd. Glede Marijinih pobožnosti so v molitveniku obsežene liturgične molitve za vse njene praznike. Poleg tega ima molitvenik natančen pouk o postu, zdržnosti, vse molitve za umirajoče ter pogrebne molitve. Lahko torej

rečemo, da je izmed vseh hrvatskih molitvenikov Serafsko cvijeće najodličnejši in najpopolnejši molitvenik. Vsem, ki so večji hrvaščine, molitvenik toplo priporočamo.

Dickens Charles — Zupančič Oton, David Copperfield. Ljubljana 1936. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena Din 68.—, vez Din 80.—.

Dickens (1812—1870) ni le v angleškem, ampak tudi v svetovnem slovstvu ena izmed najčudovitejših prikazni. Njegovo delo je delo velikana. Značaji njegovih romanov se po svoji izrazitosti in življenjski moči lahko merijo s Šekspirjevimi junaki, z bogastvom in raznoličnostjo galerije Dickensovih postav pa ne more noben drug pripovedovalec tekmovati. — Dickensov vpliv na javno življenje je bil tako velik, da si ga danes niti prav predstavljati ne moremo. Zdi se nam kakor bajka, da je Dickens s svojim »Bloakhousom« reformiral angleški pravdni red in da je njegov »Nikolaj Nickleby« povzročil preosnovo angleških zasebnih šol. Njegove misli so prodrle v najširše angleške mase in imena nekaterih njegovih značajev so postala splošna za tisti tip človeka. — Dickensovo oko je bilo nenavadno občutljivo in je sprejemalo zunanje vtise s točnostjo in natančnostjo fotografskega aparata. Odtod nepregledna vrsta novih tipov, ki jih je ustvaril v svojih delih, odtod tako nenavadno umevanje za komiko značaja in situacije. S to izredno sprejemljivostjo za zunanje pojave se je družila v njem zmožnost konkretnega izražanja. On skoraj nikdar ne govori abstraktno, nikdar ne popisuje značaja svojih oseb. Namesto tega nam plastično nariše kratek prizor, iz katerega takoj spoznamo človeka, kakršen je. Toplo priporočamo!

Rakovniške knjižice z naslovi: Žerš Frasati, Prvi petki, Nedelje, Dar svete spovedi, Novo poganstvo, Framasoni, Božje usmiljenje, Pomoč od zgoraj, Svetomladje. Vsaka knjižica stane Din 1.—. Naročnina znaša četrtletno Din 6.—. Knjižice izhajajo štirinajstdnevno. Naročila sprejema: Uprava »Knjižice«, Ljubljana, Rakovnik.

Kakor kažejo že naslovi sami, so knjižice res pisane za sodobni čas in jih moremo vsakemu toplo priporočati.

Bogomil M. Remec D. J. Sveta maša, dar Srca Jezusovega. Ljubljana 1936. Založil Glasnik presv. Srca Jezusovega. Naročnino sprejema uprava Glasnika, Ljubljana, Zrinjskega c. št. 9.

Versko, zlasti evharistično poglobljanje našega slovenskega naroda nujno potrebuje poljudne razlage sv. maše. Sv. maša kot nekrvavo ponavljanje Jezusove odrešitve na križu in kot prihajanje živega Boga med nas, je najodličnejše dejanje bogočastja in vir vsega posvečenja. Okoli sv. maše se osredotočujejo vsa verska dejanja, cerkveni časi in vsaka resnična pobožnost, zato je naravno, da si poglobitve in posvetitve željne duše žele, da bi se jim ta najdražji zaklad na zemlji približal in odkril, da bi ga mogle še bolj ceniti in ljubiti in še z večjo koristjo rabiti. Knjižica je zato prišla zelo prav in jo vsem toplo priporočamo.

Josip Jurčič — France Koblar: Deseti brat. Celje 1936. Založila Družba sv. Mohorja. Cena broš. Din 18.—, vez. Din 27.—.

Ni ga romana med Slovenci, ki bi bil tako priljubljen, kakor Jurčičev Deseti brat. Koblarjeva izdaja obsega tudi obširen uvod, ki bo umevanje tega prekrasnega romana še poglobil. Vsem, ki si hočejo privoščiti nekaj ur prijetnega razvedrila in obenem z umevanjem slediti pisatelju Jurčiču, knjigo toplo priporočamo.